

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE KOPRSKEGA OKRAJA

LETO I. - Štev. 9

KOPER, 28. aprila 1950

Cena 2 din

I. MAJ praznik borbe in dela

Minilo je že pet let, odkar se je istrski delovni človek osvobodil težkega jarma, ki ga je muktoma prenašal skozi stoletja! Izkoriščevali so se vrstili drug za drugim, toda ko je bila mera polna, je vrgel raz sebe vso ogromno težo ter obračunal s svojimi sovražniki!

Ob priliki našega velikega praznika nam prihaja še posebno živo v spomin težka in trnjeva pot delavskega razreda in delovnega ljudstva na splošno. Delavski razred se je sorajal polagoma. Delavec je bil začetka nebogljn in reven, toda kapitalistov pohlep po profitu ga je vedno bolj krepil ter vzpodbujal k borbi! Kapitalisti se niso omejevali le na izkoriščanje delavskega razreda, uničevali so od leta do leta nove in nove milijone drobnih proizvajalcev. Kolektivno življenje in borba v tvornici ter rudniku sta bila dobra šola. Marks in Engels sta med tem že polagala temelje znanstvenemu socializmu. Rapredna zavest delavstva se je vedno bolj krepila in prav tako tudi prepričanje, da je kapitalizem odslužil svoje in postal ovira za napredek človeštva. Z Oktobrsko revolucijo je ruski proletarijat prvi dokončno obračunal z izkoriščevalci ter pokazal vsemu ostalemu svetu, da bo tudi temkejtak obračun neizogiben, za časa druge svetovne vojne in po njej je val revolucije zajel še nova področja in utrl široko pot izgradnji socialistične družbe!

Ko je Lenin leta 1904 govoril o pomenu Prvega maja, je med ostalim dejal tudi naslednje: »Na Praznik Prvega maja pridobivamo na tisoče novih borcev in močno pomnožujemo svoje moči v veliki borbi za osvoboditev vsega delovnega ljudstva, za osvoboditev vseh deavcev izpod kapitalističnega jarma. »Delavskemu razredu so se v borbi proti izkoriščevalcem pridružili milijoni delovnih ljudi, malih in srednjih kmetov, obrtnikov ter poštenih intelektualcev. Protikapitalistična fronta je vedno bolj pridobivala na obsegu. Tako je postal Prvi maj praznik delovnega ljudstva na splošno! Prvi maj nas spominja na kapitalistično prelivanje krvi delavskega razreda in na ogorčene demonstracije proti kapitalizmu ob tej obletnici! Prvi maj pa ni odtal pri tem. Ko je delavski razred od leta do leta na ta dan meril svojo moč, je postal Prvi maj tudi njegov največji praznik!

Za časa fašizma nam je Prvi maj vselej pokazal, da delovno ljudstvo ni klonilo pred svojimi zatiralci. Marsikje so zvečer pred Prvim majem goreli kresovi, marsikje so se Prvega maja v jutranjih urah iznenada pojavile rdeče zastave! Sledila je zverinska gonja proti delovnemu ljudstvu, toda naslednje leto so že zopet goreli kresovi in že zopet plapolale rdeče zastave. Za časa narodno osvobodilne borbe, ko so se naši ljudje borili z orožjem v rokah proti okupatorju ter domačim izdajalcem, se je zlasti na osvobojenem ozemlju Prvi maj pokazal v vsej svoji veličini. Kdo se danes ne spominja skromnih a pestro okrašenih prostorov povsod širom naše dežele, kjer so naši partizani skupno z ostalim delovnim prebivalstvom praznovali Prvi maj? Bili so to trenutki, ki so dajali narodno osvobodilni borbi

novega poleta! Po osvoboditvi pa je Prvi maj še pridobil na svoji vsebini! Delovno ljudstvo je zdaj svobodno in zaradi tega praznuje Prvi maj prav tako, kakor si ga je zamišljalo in želelo ves čas težke in krvave borbe! S svojimi prvomajskimi manifestacijami izraža delovno ljudstvo v IO odločno voljo, da še nadalje krepí svojo oblast, voljo, da nadaljuje borbo za graditev socializma. Izraža nadalje svojo solidarnost z vsem zatiranim delovnim ljudstvom na svetu! Naši sovražniki, ki dobro vedo, da se naše delovno ljudstvo ne bo pustilo kar tako oropati svojega velikega praznika, se prikazujejo kot njegovi čuvarji, obenem pa preprečujejo, da bi ga delovno ljudstvo enotno proslavljalo! Delovni ljudje v IO obsojajo z največjim gnevom vsako likvidatorstvo revolucionarne borbe. V IO je Prvi maj praznik delovnega ljudstva, ki svobodno odloča o svojih zadevah in ne bo nikdar dopustilo, da bi ga kdor koli izkoriščal v umazane in likvidatorske namene!

OB DEVETI OBLETNICI USTANOVITVE OF

Pomladi leta 1941 je bila 27. aprila ustanovljena OF slovenskega naroda. Ustanovile so jo na pobudo Komunistične partije Slovenije in pod njenim vodstvom napredne politične in kulturne skupine na Slovenskem, ki se niso ustrašile do zob oborožene okupatorja. Pozvale so vse slovensko ljudstvo pod oborožen upor proti Hitlerju, Mussoliniju in madžarskim fašistom, ki so pregazili slovensko zemljo. Slovensko ljudstvo se je odzvalo temu pozivu in prvič v svoji zgodovini, neposredno vzelo svojo usodo v lastne roke. Ze takoj ob svojem prihodu je okupator spoznal, da ima pred seboj mali, toda jeklen narod, ki ljubi svojo svobodo. Osvobodilna fronta si je že ob svojem rojstvu zastavila veliko zgodovinsko nalogo; z oboroženo borbo ljudskih množic streti sovražnika, izbojevati slovenskemu narodu svobodo in mu zagotoviti pravo, resnično ljudsko oblast. Slovenski narod v svojem najkritičnejšem trenutku ni iskal rešitve in pomoči pri velikih in močnih narodih, temveč je sam s svojimi močmi na revolucionaren način posegel v tok zgodovine.

V svoji zgodovini, ki je bila vedno trnjeva za ves slovenski narod, se je slovensko ljudstvo večkrat poskušalo otresti suženjstva, toda nikdar ni moglo dokončati svoje začete borbe in nikdar ni moglo izbojevati niti svojih osnovnih življenjskih pravic. Voditelji našega naroda so se vedno izkazali kot »veliki borci« — za svoje žepce in debele trebuhe, kako pa živi ljudstvo, to pa je bila za njih deveta briga. Ko pa je prišla na narod težka usoda, pa so ti gospodje zapustili ljudstvo in jo popihali na varno. To se je pokazalo tudi v naši najnovejši zgodovini leta 1941. »Dobri voditelji« ljudstva so jo popihali na varno, mnogi pa so prešli v službo okupatorja. Isto je bilo tudi s številnimi »narodnimi strankami«. Edino Komunistična partija je ostala zvesta ljudstvu.

Iz dneva v dan, iz meseca v mesec in iz leta v leto je rasla moč Osvobodilne fronte, z njo pa se je krepil odpor vsega ljudstva.

Z velikimi žrtvami je OF izpolnjevala svoj program, ki ga je po-

Prvo zasedanje novoizvoljenega Ljudskega odbora, za okraj Koper

Naloga izvoljenih delegatov je ščititi pravice delovnega ljudstva

Tudi v nedeljo 23. aprila je bilo v Kopru živahno vrvenje. Od vseh strani Koprškega okraja so prihajali izvoljeni delegati na prvo zasedanje novoizvoljenega odbora.

Ko so bila ob 10. uri vsa mesta zasedena, je zasedanje otvoril delegat Boris Giuseppe z besedami: »Kot najstarejšemu izmed novoizvoljenih poslancev mi je bila poverjena čast, da odvarjam to prvo zasedanje novoizvoljenega odbora. Pozdravljam v naši sredini predstavnike slavne JA, zastopane poto. polkovniku Potočarju Stanetu — komandantu Odreda in komisarju tov. Iliču. Prepričan sem, da bo ta prva skupščinska seja začetek trdega, a pozitivnega dela v korist delovnega ljudstva.

Po izvolitvi verifikacijske komisije je ista začela z delom in po-

poročila te komisije se je zasedanje nadaljevalo. Najprej je bilo izvoljeno delovno predsedstvo. Nenehne ovacije, ki so spremljale predloge, so bile najglasnejši izraz najtrdnjega zaupanja vsega delovnega ljudstva svojim najboljšim, najbolj požrtvovalnim, predstavnikom, katerih življenjski cilj je bil vedno: služiti koristim ljudstva, iz katerega so izšli in kateremu bodo ostali zvesti do konca borbe kljub vsem težavam in nasprotovanjem.

Za tem je napočil najslovesnejši trenutek tega zasedanja, prireje novih poslancev. Zaradi in luči so osvetile dvorano, v kateri so po-

slanci stali bili pripravljeni, da slovesno izrečejo naslednjo prisego:

»Prisegam pri časti svojega ljudstva in pri svoji časti, da bom kot odbornik Okrajnega ljudskega odbora Koper vedno zvesto zastopal in branil demokratične pravice ter svobodo, bratstvo in enotnost treh narodnosti na ozemlju Istrskega okrožja, da bom vedno branil in krepil pridobitve osvobodilne borbe, da bom posvečil vse svoje sile in vse svoje znanje napredku, blaginji in sreči delovnega ljudstva, in da bom svojo dolžnost kot odbornik Okrajnega ljudskega odbora Koper izpolnjeval neumorno in vestno.

RESOLUCIJA

Slovenski in italijanski odposlanci koprškega okrajnega ljudskega odbora, ki se je 23. aprila tega leta zbral na svoje prvo zasedanje, ostro obsojamo nazasličano gonjo, ki jo je sprožila in organizirala tržaška in italijanska reakcija proti jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja, s ciljem zmanjšati pomen demokratičnih volitev iz katerih je izšel nov okrajni ljudski odbor. Hoteli so oblatiti pred javnim mnenjem v svetu ljudsko oblast in jugoslovansko vojaško upravo, prikriti pred svetom tukajšnje bratsko sožitje Slovencev in Italijanov ter končno in predvsem izkoristiti nepoznanje naših razmer izven naših meja za zaostritev odnosov med italijanskim in jugoslovanskimi narodi ter za dušenje demokratičnih čustev italijanskih množic.

Monopol, ki ga ima italijanska reakcija nad časopisjem in drugimi viri vesti v Trstu in Italiji — zlasti odkar se jim vneto udinjajo kominformisti, se vneto izkorišča za najpodlejša podtikanja in izmišljotine. Pričeli so s potvarjanjem naših volivnih predpisov, a z izmišljanjem takih, ki jih nikoli ni bilo in s skrbnim zatajevanjem njihove prave vsebine, da bi vnaprejš, opravičili poraz, ki so ga predvidevali. Enodušnost naših množic na zadnjih volitvah pa je bila taka, kakršne niso nikoli pričakovali. Plebiscitarni izraz ljudske volje jih je zadel v živo, zato so po še stopnjevali svoj hrušč. V svet vpiljejo o množičnem preganjanju na dan volitev in v dneih po njih, o kateremu naše ljudstvo ne ve ničesar, in si izmišljujejo celo mrtve »žrtve« — tudi take, ki so pred začetkom volivne kampanje umrle naravne smrti.

Zavedamo se, da bo glas vesti in resnice močnejši od vsakega njihovega kričanja. Obsodba nedostojnih sredstev, ki se jih poslužujejo zaradi umazanih ciljev, ki jih zasledujejo, je obsodba ki jo v lastnem in v imenu ljudstva izrekamo kot svobodni ljudje dežele, ki koraka v socializem. Italijanski odposlanci, ki se zavedamo da je pri nas razvijanje zdravega in nacionalnega ponosa pogoj in ne zapreka za bratsko sožitje s slovenskim prebivalstvom, v interesu demokratičnih sil v matični deželi, še posebno šibamo umazane postopke združene reakcije v Trstu in Italiji. Revolucionarni zanos italijanskih množic in odmev naše stvarnosti bosta nazadnje tudi tam obračunala z njenimi nakanami.

Slovesna resnost, ki je nastopila v dvorani v tem pomenljivem trenutku, nam govori o zavesti naših delegatov, da jih bo nadalje poleg njihove predanosti in požrtvovalnosti vezala tudi prisega na vestno in točno izpolnjevanje nalog, ki jim jih je poverilo ljudstvo in katerih izvedbo od njih tudi brezpogojno pričakuje.

Nato je tov. Corsi Vittorio prečital poročilo o delu, ki ga je izvršil prvi Okrajni ljudski odbor. Iz tega poročila je jasno razvidno, pod kakšnimi težkimi pogoji je ta odbor takoj po osvoboditvi pričel svoje delo. Na eni strani porušeni domovi, zaostala industrija in kmetijstvo, na drugi strani pa pomanjkanje materiala, surovin in delovne sile. Z neutrudnim delom, s pripevanjem vsega delovnega ljudstva in s pomočjo Jugoslavije se je položaj iz leta v leto izboljševal. Izbojšalo se je kmetijstvo z odpravo kolonata in z ustanavljanjem kmetijskih delovnih zadrug. Izboljšala se je industrija z uspešno

Nadaljevanje na 2. strani

300 ton premoga nam zagotavlja premogovnik v Šečovljah

V kratkem bo začel obratovati žepet rudnik v Šečovljah. Kakor je znano, so opustili delo v tem premogovniku pred nekaj leti zaradi pronicanja podzemeljske vode, ki so preplavile rove. Na tem kraju so že postavili 11 transformatorjev, v najkrajšem času pa bodo prispele nove naprave in razni stroji.

Marsikdo se še spominja časov, ko je pri nas vlada la fašistična Italija. Takrat je bilo vse drugače kakor je danes. Nekateri so živeli razkošno, drugi so morali garati na žive in mrtve in si s krvavimi žulji služiti vsakdanji kruh. Tudi šečoveljski rudarji so v onih časih marsikaj doživeli. Garali so, da bi s svojo minimalno mezdo vzdržali svojo družino. Nadzorovali so jih »capie« in če se jim je kdo zameril, je bil odpuščen z dela. Postal je be-r-ač. Če se je hotel preživljati, je moral romati iz kraja v kraj, da mu je kdo kaj podaril »Za Boga jme«.

Razpadla je Italija in z njo je propadel tudi šečoveljski premogovnik. Voda je poplavlila vse, kar je bilo v njem. Ostali so delavci sami čisto golih rok. Njihovo življenje je bilo od tedaj predano u-sodi, toda ne dolgo. Frišla je pomlad 1945. in z njo nova družbena ureditev, v kateri živimo danes. Delavci so dobili delo, nacionalne in socialne pravice, s tem pa se je zboljšalo tudi njihovo življenje.

Seveda, vsem ni bilo spočetka jasno, kaj je to ljudska oblast, kar

lahko ugotovimo tudi danes pri raz-nih ljudeh, ki so nam bili vseskozi sovražni. Toda naši delovni ljudje vedo, da so to tisti, ki so nekdanj živeli na njihov račun. In prav ti danes tako kričijo in blatijo našo stvarnost. Poglejte, kaj pravijo na primer o rudniku v Šečovljah, ki ga naša ljudska oblast pravkar obnavlja, da bomo lahko sami proiz-vajali dovolj premoga za naše po-trebe. Pravijo, da je to samo iz-guba časa. Zakaj govornijo tako? Ker vedo, da ne bo koristil njihovi-m žepom kakor nekdanj, marveč da bo to obče-ljudske koristi.

Naše ljudstvo daje vsak dan no-ve in vedno krepkejše odgovore takim škodljivcem. To so pokazale naše volitve kot tudi stvarnost na-ših delovnih ljudi. Take zlonamer-ne govornice ne najdemo in ne bodo našle pri nas nikakega odmeva. Pustili jih bomo, naj le govoričijo in se na vse grlo derejo. Naše na-pore za obnovitev rudnika pa bo-mo podvojili, da bomo lahko že v avgustu prvič po osvoboditvi pro-

izvajali na naših tleh — premog. To bo nov korak k našemu nadalj-njemu napredku, kajti nudili bomo našim tovarnam velike količine e-nergijske, ki jim primanjkuje. Naše delo bo uspešnejše in učinkovitej-še, olajšali si ga bomo, a pri tem dosegli večjo storilnost.

Delavci, ki so zaposleni pri ob-novitvi premogovnika v Šečovljah, ne štedijo svojih sil. Vedo, da je to korist vseh nas. Doseči proizvod-njo 300 ton premoga dnevno, to se pravi še več kot predvojno količi-no, to je geslo delavcev, ki so tu zaposleni.

Cepprav naletijo na marsikatero težavo, kot na primer pri pomanj-kanju delovne sile, raznega mate-riala in naprav, bodo svojo obljub-o izpolnili. Po osmih dneh dela so uspehi že vidni.

Ta velik korak v našem gospo-darstvu, ne le da zagotavlja našim delovnim ljudem boljšo bodočnost marveč tudi utrjuje v njih zavest novega socialističnega človeka.

Naloge ljudske prosvete

Protiljudska fašistična oblast v Istri je z našurovejšimi sredstvi dušila razvoj slovenskega ljudstva in to nacionalni, gospodarski in kulturni. Odvzela mu je osnovne prirodne pravice da živi, raste ter razvija svojo kulturo v lastnem na-cionalnem okviru.

Zato je bila potrebna borba za politično, nacionalno in socialno svobodo. Ze Ivan Cankar je zapisal »Edina pot je boj ljudstva, brezob-ziren boj, dokler ne pade zadnja barikada, dokler ni dosežen posled-nji cilj. Boj za popolno socialno in politično osvobodjenje, zakaj brez socialne in politične svobode je ne-mogoča kulturna svoboda.« V tem duhu je Cankar imenoval slovenske kmečke upore 17. in 18. stoletja ve-liko kulturno gibanje. »Vsaka ped svobode, ki si jo pribori ljudstvo, je korak naprej v kulturi.«

Narodnoosvobodilno gibanje slo-venskega ljudstva v Istri, ki je bi-lo povezano z NOB jugoslovanskih narodov, je samo ob sebi kulturno delanje največjega reda. Ono je očuvalo slovensko ljudstvo pred uniče-njem od strani barbarskih fašistič-nih osvajačev ter ga osvobodilo. Tako osvobodjen istrski človek je v pogojih ljudske oblasti pod vodstvom Komunistične partije krepko zagrabil življenje v svoje roke ter ga vodi in usmerja. Ustvarja si na-predno gospodarstvo, ki je temelj naši kulturni zgradbi in pogoj za prosvit ljudske prosvete in kultu-re.

Od osvoboditve do danes je mi-nilo pet let. To razdobje je v kul-

turi, ki neprimerno počasneje re-šuje svoje naloge kot politika ali gospodarstvo, kaj kratka doba. Ven-dar je napredek v našem družbe-nem, gospodarskem življenju apo-gojil tudi razvoj, napredek v kul-turnem, ljudskoprosvetnem stran-ljenju. Delovno ljudstvo ima v ro-kah vsa materialna sredstva kultur-nega življenja: dvorane, šole, tisk, radio, sportna igrišča. Tako je pri nas, a kako je v taji. A, kjer vlada angloameriška okupacijska uprava nam je vsa dobro znano. Anglo-ameriški imperializem ter italijan-sko meščanstvo preprečujejo kul-turni razvoj našega ljudstva s tem, da mu odtegujejo materialna sred-stva, šole, dvorane za prireditve itd. Slovensko narodno gledališče v Trstu še danes nima dvorane, čeprav je to edina stalna gledališka skupina v Trstu, ki goji dramsko umetnost ter s svojim delom potr-juje svoje kulturno poslanstvo. Z izboljšanjem gmočnega položaja na-šega ljudstva se jača in dviga tudi njegova kulturna raven. Prav zna-čilno je, da ustvarjajo naše vasi z graditvijo zadružnih domov središ-ča gospodarske dejavnosti, a s tem tudi materialne temelje kulturnega razvoja.

Kulturno prosvetno življenje je bistveni del celotnega družbenega dogajanja, življenja. Vsak poskus odvojitve kulture od sodobnega družbenega dogajanja od naše na-predne družbene stvarnosti, ki se izraža v borbi za resnična napred-na stremiljenja, v borbi za boljše življenje, vsekakor je poskus pomen

izpodrežati kulturi korenine, iz ka-terih raste, pomeni vrniti jo nazaj v staro reakcionarno »kulturo«. V kapitalističnem svetu govore o tei »kulturi«, ki je po njihovem mnenju svobodna, neodvisna od družbe in njenega razvoja ter da ni povezana z življenjem in borbo človeka za gospodarski napredek in socialni. Tudi pri nas se še zadržuje mišlje-nje, naj kulturnoprosvetno delo, ki dobi svoj izraz v igri, priredi-tvah, pesmi, glazbi ali predavanju, svoji visoko iznad vsega življenja in dogajanja, naj bo sebi svrha in namen. Zaradi teh zmotnih, reak-cionarnih gledanj in pojmovanj se daga, da so prenekateri programi naših prireditev brez notranje mo-či in tiste usmeritve, ki naj bi da-jala našemu delovnemu človeku na-daljšnjih sil in poguma, da se z z večjim zanosom gradi svojo ljud-

ska oblast ter da se zavestno bori za boljše življenje našega ljudstva, naše skupnosti.

Kultura ne more biti kultura na sploh ne more biti odvojena od sodobnih družbenih tokov, ne more biti apolitična, tako mnenje je zgrešeno, zmotno, v tem primeru bi se vračali v staro buržujsko »kul-turo«, ki ima nalogo krepiti in ob-držati stani izkoriščevalski aparat, zaslepljati delovne množice ter jih vzgajati v mračnjastvu, mysticismu in pokorščini.

Mi ne gradimo kulture, ljudske prosvete na sploh, marveč prav določeno kulturo in to novo, demo-kratično, revolucionarno kulturno delovnega ljudstva, ki raste v stal-ni borbi s staro buržujsko »kulta-uro« in njeno ideologijo.

Iz referata na očetnem zboru NIIPZ

Delavci v naših tovarnah tekmujejo za 1. maj

Dne 18. aprila je bila v tovarni ARRIGONI v Izoli nagrajena 18. brigada, ki je vsak dan v prvomaj-skem tekmovanju presežala normo od 31 do 35 odst. Najboljše so se v tej brigadi izkazale sledeče tova-rišice: Melchiori Roza, Edvina Kle-va, Skerčič Roza, Nerina Bernardi in Olivija Bernardi. Delavci Falčič Dominika in Sluga Marija sta bili nagrajeni z 1000 din. Brigada je tekmovala z vsemi brigadami v to-varni. Kljub temu, da je njej pred-njajša 22. je vendar 18. brigada zmagala, kajti ta se je pokazala na

vseh področjih proizvodnje in tudi na vseh poljih delovanja, da je vredna pohvale in je zato tudi zmagala.

TEHNIKA LJUDSTVU

Ob priliki dneva Ljudske tehni-ke, ki bo v sklopu prvomajskih proslav, bomo priredili sledeče:

1. V Semedeli bo pričel tečaj za ščercje amaterje.
 2. Po okraju bomo predavali o Ljudski tehniki in to v naslednjih krajih: Koper, Dekani, Korte, Ce-tore, Izola, Piran in Portorož.
- Naj živi 1. maj — največji delav-ski praznik!

Okrožni odbor Ljudske tehnike

Prvo zasedanje

Nadaljevanje s 1. strani
nabavo potrebnih surovin in za-popolnjenosti delovne sile, kar je vse pripomoglo k postopnemu izboljša-nju življenjskega standarda istr-skega ljudstva. Ne samo to. Vse-strančno, na vseh področjih dela je Ljudska oblast nudila vso po-moč za izboljšanje življenja in bla-gostanja.

Potem, ko je bil podan in odo-bren predlog za razrešnico staremu Izvršnemu odboru, ki je izvrševal po-bile Okrajnega Ljudskega odbora od razpi a volitev do danes, je bil predlagan nov Izvršni odbor, v katerega so bili izvoljeni sledeči ljudski poslanci:

1. Kralj Franc - Petek, delavec, Slovenec — predsednik; 2. Corsi Vittorio, delavec, Italijan — pod-predsednik; 3. Knez Ivan, kmet, Slovenec — tajnik; 4. Tomasin Flin-io, delavec, Italijan — član; 5. Do-mio Jurij, kmet, Slovenec — član; 6. Firnst Jože, uradnik, Slovenec — član; 7. Fusilji Leone, učitelj, Italijan — član; 8. Santin Mario, delavec, Italijan — član — 9. Ben-čič Franc, kmet, Slovenec — član; 10. Vaentič Eugen, del., Slov. — član; 11. Fonda Angeo, kmet, It. — član; 12. Zlobec Emil, uradnik, Slov. — član; 13. Mahnič Valentin, del. Slov.; 14. Ulčnik Stanko, kmet, Slov.; 15. Parenzan Antonio, po-morščak, It.; 16. Norbedo Nazario, uradnik, It.; 17. Crocchini Elia, urad. It.; 18. Knez Viktorija, del., Slov.; 19. Vatovac Ernest, delavec, Slov.; 20. Lanza Francesco, trgovec, It.

Novoizvoljeni Izvršni odbor je

tov, Beltram pozdravil in pojasnil, da so mnogi od njih že delovali na raznih področjih Ljudske oblasti, razen nekaterih novih. Ta odbor bo imel nalogo voditi upravo in gospo-darstvo Koprškega okraja. Pred nje so postavljene težke naloge, ki niso brez odgovornosti. Za svoje delo-vanje pa bodo odgovarjali pred skupščino in predvsem pred svoji-mi volivci. Moralji bodo upoštevati pri svojem delu predvsem interese delovnega ljudstva, iziniti vse, kar bi se še nedemokratičnega pojavilo in izkoristiti vsako možnost izbolj-šanja. Vsakdo se mora zavedati, da ne gre tu samo za čast, biti član Izvršnega odbora, ampak predvsem za izpolnjevanje nalog, združenih s težavami, ki se bodo pojavile v bo-dče.

Prečitana je bila in soglasno odo-brena resolucija, ki naj bo odgo-vor na resolucije, katere pošilja Mestni Svet v Trstu OZN in v Beograd. Z njo izražajo poslanci tudi svoje stališče do vseh klevet in laži, ki so se ob priliki volitev v naši coni širile proti nam.

Ob zaključku se je zahvalil tov. Kralj Franc - Petek v imenu novo-izvoljenega Izvršnega odbora za iz-kazano zaupanje in obljubil, da bo s pomočjo vseh članov odbora in skupščine vložil vse sile za izved-bo vseh nalog. Prva na'oga pa bo dvig gospodarstva in mobilizacija delovne sile za izvedbo enoletnega plana in sploh vseh nalog, ki se v tem okraju postavljajo pred Ljudsko oblast.

Dramski tečaj v Kopru

V prvi polovici maja t. l. bo v Kopru pričel dvomesečni dramski tečaj. Podzveza SHPZ, organizator tečaja, ima namen, da pomore s tem tečajem našim režiserjem in igralcem pri njihovem delu, da bi se z njim in pa s prizadevnostjo tečajnikov samih dvignila raven naših dramskih družin.

Naše dramske družine so mlade. Nima jo tradicije kot jo imajo dramske družine v Jugoslaviji, po-sebno v Sloveniji. Delo naših dram-skih družin pa je bilo poleg dru-gih pomanjkljivosti precej nestal-no. Mladina je odhajala in še od-haja iz vasi v mesta, tudi v Jugo-slavijo, doma v društvenem življe-nju pa nastajajo vrzeli. Odbori pro-svetnih društev in tudi druge or-ganizacije, niso poiskali takoj na-domestila za tovariše, ki so odšli in delo v društvenih sekcijah je zaradi tega zahtalo. Tako smo še danes v našem prosvetnem in u-metniškem delu marsikje ob začetu. Stremeti pa moramo za tem, da bo vse naše delo v vseh sek-cijah stalno, ker le tak način dela nam bo omogočil rast in le takrat, ko bodo naše prireditve kvalitetne, bomo šele lahko govorili o vzgoj-nosti našega dela.

Dramski tečaj pa naj vsaj v ne-ki meri te pomanjkljivosti odpravi tako v strokovnem, kakor tudi v organizacijskem pogledu. Naloga prosvetnih društev je, da izberejo za ta dramski tečaj vsaj po enega tečajnika ali tečajnico, ki pa mo-ra imeti veselje do dramskega de-la in razume se, tudi nekaj talen-ta. Za primer naj nam služi zelo uspel pevovodski tečaj, ki ga je tudi organizirala Podzveza SHPZ, ki se je zaključil koncem marca. Glavni vzrok, da je tečaj tako us-pešen je iskati v tem, ker je vod-stvo tečaja skrbno izbralo tečajni-ke. Ta pripomba pa naj nikogar ne plaši, da se ne bi prijavil, omenili smo to le zato, da na tečaj ne bi pošiljali tistih, ki za to delo nima-jo smisla.

Vodstva prosvetnih društev pro-simo, da nam imena prijavljencev za dramski tečaj pošljejo takoj na Podzvezo SHPZ. Točen datum za-četka tečaja bomo še naknadno ia-vili.

ZA SREČO NASIH OTOK

Delovno ljudstvo ustvarja s svojim delom novi svet

Zivela dosledna borba proti neofašizmu!

Naša mladina se pripravlja na 1. maj

V nekaterih krajih mladina zaostaja

V naših časopisih čitate večkrat o delovanju naše mladine, njenih uspehih in aktivnosti. Redkokdaj pa berete o slabih lastnostih naše mladine. Do kakšnih posledic lahko pride, če zakrivamo napake, ki jih še imamo pri našem delu, mislim, da ni ravno potrebno vsakomur posebej objasnjevati, kajti primerov je mnogo. Če imavedemo za primer vodstvo mladine v Portorožu in pogledamo njegovo delo v zvezi s pripravo na 1. maj, vam bo stvar jasna. Kaj je to vodstvo napravilo, da bo mladina do prvega maja znala telovadne vaje, nam pokazuje to, da še sledi ni, da bi portoroška mladina pričela vaditi prvomajske vaje. Prav tako tudi z udarniškim delom. »Jaz pridem vsakokrat na udarniško delo,« pravi mladinski funkcionar tov. Mirko Jerman. To zanj zadostuje, da se udeleži udarniškega dela, vse ostalo pa mu je postransko. Namesto, da bi kot mladinski funkcionar prepričljivo dokazal mladini pomen našega dela in jo tako pritegnil k delovanju, si predstavlja to za nemogoče ter pravi: »Tu je drugače, kot po vaseh. Tukajšnja mladina nosi čifanke starega režima, in je ni mogoče prepričati.« Res je, da je tukaj delo z mladino težje, kot po naših vaseh, nepravilno pa je, če stojimo na stališču, da je tukajšnja mladina neprepričljiva, kot trdi tov. Mirko. Predvsem se moramo vprašati, če ima tukajšnja mladina možnosti za svojem izpolnjevanjem. Vse to ima, samo da te možnosti ne zna izkoristiti. Na kakšen način bo mogoče te možnosti izkoristiti, je odvisno od njene organizacije, vodstva in mladine same. Naši mladinski manjka razvedrila: športnih, kulturnih, dramskih, ideoloških, vzgojnih, veselih in zabavnih klubov. Ali bomo brez tega prepričali mladino? Zapeljani mladini je potrebno pokazati dejanja naše stvarnosti.

Današnja naša stvarnost zahteva, da mora imeti vsak delovni človek in prav tako tudi mladina, življenja, dela in razvedrila.

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti na dela, ki jih je opravila portoroška mladina, čeprav so skromna, vendar poučna in kot taka bodo izkušnje za njen nadaljnji razvoj.

Medtem, ko so v Portorožu, Sv. Luciji, Piranu, Izoli, Kopru in Sečoveljah priprave nekoliko v zaostanku imamo na drugi strani požrtvovalno in delovno vaško mladino, ki veselo izpolnjuje naloge za ureditev boljšega življenja.

V nedeljo so mladinci iz Sv. Petra že v zgodnjih jutranjih urah začeli vaditi prvomajske vaje. Navzlic temu, da jim ZDTV (UCEF) ni pravočasno poslal instruktorja, že dobro obvladajo vaje.

Tudi v Novi vasi nočejo zaostajati. Dvajset mladincev in deset mladink skrbno izkoristi vsako minuto za telovadne vaje. Ze v zgodnjem nedeljskem jutru so se zbrali in marljivo vadili. Med drugimi so se najbolj izkazali sledeči tovariši: Grižon Karel, Egidi Gorela, Emilij Gorela in Marija Pucer.

Ne smemo mimo, ne da bi omenili, lahko rečemo našo najboljšo vas v okraju, Puče, oziroma njene mladince in mladinke ki so se najbolj izkazali v tekmovanju in pripravi za prvi maj. Če rečemo, da je to naša najboljša vas v okraju, ne pretiravamo, saj so se izkazali pri vsaki akciji in bili med prvimi. Toda to ni nič novega. Važno pa je to, da ta mladina, ki je do danes bila podvržena nazadnjaštvu in mračnijaštvu, daje vzgled pri vsakem delu vsej ostali v našem okrožju. 23 mladincev in 16 mladink, čeravno nimajo primernih prostorov v primeru slabega vremena, kakor je bilo v nedeljo, marljivo

ponavljajo telovadne vaje. Obljubili so, da hočejo biti prvi, to se pravi najboljši in najbolj disciplinirani pri izvajanju telovadnih vaj, kar so že pokazali pred nekaj dnevi, ko so bili v Kopru na generalnem poizkusnem nastopu.

Pučanska mladina bo stoodstotno telovadila prvega maja. Telovadil bo tudi Anton Ražman iz Planjav, ki se v življenju ni mogel bolj kot toliko razviti, čeravno je dober talent, kajti siromašni starši mu niso mogli pomagati. Danes Anton vadi med najboljšimi. Za njim ne zaostajajo niti Klement Bonata, Marjo Nemac, Karl Priback, Jordan Hlaj, Marija Nemac, Emilija Benčič, Angela Ražman in drugi. Tokrat bodo Pučani, kakor so obljubili, prav gotovo zmagali.

Kaj pa Smarčani, ki so bili vedno med najboljšimi, bo najbrž kdo

vprašal. Za enkrat moramo reči, da bi se Smarčani lahko bolj potrudili in pritegnili vso mladino, da se nauči prvomajskih vaj, kajti javilo se jih je šele 25 in to 13 mladincev in 12 mladink, ko bi jih lahko bilo nad 50. To je predvsem krivda mladinskega vodstva, ki zadnje čase vidno popušča delo v mladinski organizaciji. Vendar imamo kljub temu v Smarjah nekaj dobrih in marljivih tovarišev, ki so se najbolj izkazali pri telovadnih vajah. To so tovariši Marjan Priback, Jordan Hrevatin, Valerij Sabadin, Mira Morgan, Elvira in Emilija Glavina.

Tudi po ostalih vaseh v okraju ne zaostaja mladina v tekmovanju, da čim lepše in slavnostno ter z novimi delovnimi zmagami proslavi prvi maj, praznik delovnega ljudstva.

Naše ljudstvo mora poznati svoje sovražnike in njihovo rovarjenje proti Ljudski oblasti

ŠERGAŠE

Naši ljudje morajo poznati svoje sovražnike in njihovo rovarjenje proti pridobitvam, za katere je bilo prelito toliko krvi.

Volitve so bile in ljudska fronta je zmagala. Seveda v Sergaših so nekateri drugače mislili. Da bi svoje misli uresničili, pa so seveda delali, in še kako delali. Delali pa so proti Ljudski oblasti. Niso pa vsi iz svoje glave to delali, ker vsaka stvar ima neke svoje začetke in ta začetek nas zanima. S tem bo pojasnjeno, kdo dela proti Ljudski oblasti.

Volitve so se bližale in tržaška reakcija je na vsak način hotela, da bi volitve slabo izpadle. Tudi v Sergaših je našla svoje sodelavce, ki so predvsem bogati kmetje in »švercarke«. V ta namen je tudi Tonca Semonka šla po nekaterih hišah in pravi: »Ne volite, ker nas bodo čerini rešili.« Ona hodi pogosto v Trst k bogatim meščanom, pa tudi doma niso tako ubogi, da bi se sami ne mogli preživljati. Od kar je živa, črnoboržljani.

Franc Tandare pa je pravil, da bodo volili samo zadružniki v Sergaših, toda bridko se je prevaral, samo 14 jih ni volilo. Se sam je volil, ko je videl, da so propadli.

Prav tako je hodil Sergaš Ivan iz št. 4 vsak dan k staremu Tonetu mlinarju in njegovemu sinu ter ju nagovarjal, naj ne volita. Kaj je on? Dela v Trstu, brata ima čerina, enega pa mlinarja.

Sergaš Tone iz št. 1 je grozil očetu, da ga bo ubil, ako bo šel na volitve. Njegov oče je dober človek, ki nekaj razume, toda sam se

ne more preživljati, zato je bil primoran ubogati sina. Sedaj pa je rekel, da jih ne bo več poslušal, ampak bo delal po svoji pameti in za Ljudsko oblast.

Vsi ti našteti so propadenci in zapeljanci. Toda v Sergaših so tudi taki, ki zavestno blatijo Ljudsko oblast. Malo jih imamo, toda že ti nam povedo, kdo je sovražnik delovnega ljudstva in Ljudske oblasti.

Jože Bianco je idejni vodja »Velikih glav« iz Sergaš in bližnjih vasi. Vedno je rovaril proti Ljudski oblasti. K njemu so vedno zahajali karabinerji pokojnega cunja stega fašističnega imperija ter niso šli od njega nikoli praznih rok. Njegov sin Valerij, vojni zločinec, je zbežal pred ljudsko kaznijo v Trst in kar je povsem naravno, je kot tak postal policijski funkcionar. Ze prej naštetih imajo z njim veze, zato je jasno, zakaj so rovarili proti našim volitvam in Ljudski oblasti. Nekateri zapeljanci čutijo, da so slabi, ker so se dali zapeljati od takih ljudi. Ustrašili so se njih groženj češ, da bodo odgovarjali potem, ko pridejo »oni iz Trsta«. Toda prav volitve so povedale, da ne bodo nikdar več prišli in nič zato, če bo kdo v Sergaših pretakal mačje solze.

Tudi po volitvah so se hoteli izkazati. Ko je šla Marija Truska v Izo, je tam raztrobila, da so potokli vse Sergašane.

Ljudska fronta je zmagala in za ljudstvo ne pomenijo Jože Bianco in Tonca Semonka prav nič. Tudi v Sergaših rastejo novi ljudje.

S. PETER

ZAPELJANI RAZKRINKUJEJO ZAPELJIVCE IN SE JAVIJO V FRONTOVSKO BRIGADE

Tudi v St. Petru so se naši sovražniki naše Ljudske oblasti kot Koščica, Jovakin, Bažec in njihovi pajdaši, ki so vršili svoje podlo delovanje proti našim volitvam. Toda ti mračni elementi, kakor povsod, so doživeli tudi tukaj popoln neuspeh. Plakatu s križem in pojasnilom, kaj pomeni voliti za križ in kaj za Ljudsko fronto, so se zavedli Sempetrčani, ki že predobro poznajo te stare vabe, prezirno nasmehnili in šli na volišče.

Na dan volitev so ti Dega-perijevi agenti krožili po vasi od hiše do hiše ter nagovarjali in strahovali ljudi. Nastopili so celo z grožnjami, kot: »Ko boste na volitvah pogoreli, kam boste šli? V Bosno

vas bomo spodili« in podobno. S svojimi podlimi metodami so uspeli zavesti le nekaj slabih, ki pri izidu volitev ne igrajo nobene vloge, saj je v Sv. Petru volilo čez 98 odstotkov ljudi za Ljudsko fronto. Toda vaščani Sv. Petra se niso mogli potolažiti in so takoj drugi dan po volitvah sklicali množičen sestanek, na katerem so to podlo delovanje razkrinkali. Sestanek pa je postal posebno zanimiv, ko so tisti, ki so bili zapeljani, začeli razkrinkavati zapeljivce in jih jeli spraševati: »Zakaj ste nas strahovali in nam grozili?« Bolj zavedni tovariši so poskrbeli, da ni prišlo do večjih preprirov. Na koncu se stanka pa so vstali vsi tisti, ki niso volili, ki so bili zapeljani in izrazili željo, da bi šli v frontovske brigade od 15 do 60 dni, da se tako oddolžijo za krivico, ki so jo povzročili našemu narodu.

RAZNARODOVANJE SLOVENCEV IN HRVATOV V ISTRI

Slovanski delovni ljudje v Istri so bili italijanskemu fašizmu trn v peti. Na Balkan vodi tudi pot preko Istre. Tjakaj se je italijanski »cunjašt imperializem« pripravljal že celo vrsto let. Močno se je bal, da ga ne bi na tej poti ovirali tudi slovanski delovni ljudje v Istri. Tako so bili italijanski fašisti vedno bolj prepričani, da je treba slovansko prebivalstvo v Istri popolnoma iztrebiti. Italijanski fašistični »strokovnjaki« Colante Bortolotto je v svoji knjigi »Delle bonifiche« (Milano 1930) zapisal, da se je treba držati pri melioraciji Raškega področja »zemljiške preobrazbe na temelju dočlenega politično-družbenega programa«. Kaj pa je za Bortolottija »dočleni politično-družbeni program?« Odgovor najdemo še na isti strani njegove knji-

ge. Fašistični »strokovnjaki« piše: »— na bonificiranem Raškem jezuru — je treba pospeševati naseljevanje furlanskih in beneških družin —, ki naj bi služile kot protitež tamkajšnjemu prebivalstvu, ki je popolnoma slovansko« (str. 19). Tako so si italijanski fašisti zamišljali melioracije tudi v ostalih delih Istre, kakor na pr. v dolini Dragonje in drugod. Gospod Pačetta, ki se danes poteguje za guvernerja, ki naj bi omogočil priključitev STO k Italiji, morda že tudi sam pripravlja podobne načrte? Izjavil je še nedavno (on je član CKKPI), da ima KPI glede tega ozemlja »kupne cilje prav z vsemi političnimi strankami v Italiji! Naj le dela načrte, toda tukajšnje delovno ljudstvo svoje oblasti ne bo izpustilo iz rok!

Program prvomajskih proslav

1. Budnica v Kopru ob 5 uri (godba Sv. Lucija)
 2. Kamioni bodo pričeli prevažati ob 6 uri
 3. Fizikalne vaje od 7 do 9,30
 4. Povorka se formira na bivši postaji ob 9,30
 5. Povorka krene iz bivše postaje ob 10. uri
 6. PRICETEK PROSLAVE NA TITOVEM TRGU ob 11. uri
- PROGRAM NA TITOVEM TRGU:
1. Vse godbe zaigrajo internacionalo
 2. Pozdravni govor
 3. Govor v slovenščini
 4. Govor v italijanščini
 5. Zbori Marezig, Cečezarjev, Sv. Antona zapojejo »Hej brigade«
 6. Godba iz Sv. Lucije zaigra »Delavsko himno«
- PROGRAM NA TELOVADISCU ob 14,30 uri
1. Nastop pevskih zborov
 2. Telovadni nastop pionirjev od 8 do 10 let
 3. Telovadni nastop pionirjev od 10 do 14 let
 4. Telovadni nastop mladincev od 14 let dalje
 5. Telovadni nastop mladink od 14 let dalje
 6. Telovadni nastop Narodne zaščitne
 7. Telovadni nastop Jugoslovanske armade
 8. Telovadni nastop folklornih skupin
 9. Vlačenje vrvi
 10. Pionirke igre
 11. Tek čez ovire
 12. Proste vaje telovadkinj italijanskega aviamenta iz Kopra
 13. Nastop v raznih športnih pano-gah
 14. Mimohod nogometnih društev
 15. Godbe zaigrajo partizanske pesmi

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

VSI DELOVNI KOLEKTIVI TEKMUJEJO NA ČAST PRVEGA MAJA

Čim hitreje se bliža 1. maj, tem večje uspehe dosega jo v tekmovanju na čast temu velikemu prazniku jugoslovanski delavci. Po tovarnah so iz tega tekmovanja izšli že številni udarniki. Sto, dve sto, tri sto in še več odstotkov nad normo — to ni danes v jugoslovanskih tovarnah nič novega — to je socialistično tekmovanje, ki je zajelo vse delovne kolektive in se je široko razplamtelo ob volitvah.

V rudarskih kolektivih dosega jo z vsakim dnevom večje uspehe pri iz-

polnitvi plana. V večkem rudniku Kreka že drugi mesec 56 brigad stalno presega normo za 20 do 70 odst. 176 brigad pa izpolnjuje svoje dnevne naloge približno od 100 do 120 odst. Rudarji rudnika Zajčar so se zasluženo postavili v vrsto najboljših rudarskih delovnih kolektivov v rudniku antracita. Pred tem rodnikom stoji letos velika naloga. Povečati mora proizvodnjo v primeru z letom 1945 za 217 odst., a v primeru z letom 1946 za 117 odst. Najboljši rudarji v tem rudniku se že borijo za izpolnitev svojega povišanega plana, toda obenem so sklenili, da ga bodo izpolnili že do 29. novembra. V Titovih rudnikih v Banovičih z vsakim dnevom presegajo norme nad 100 odstotno. V rudniku v Trbovljah se ponajajo z 10 rudarji, ki so šli za zgledom Antona Zagorščaka, ki je svoj petletni plan izpolnil točno

pred letom dni. V Zagorju je 28 rudarjev že izpolnilo svoj petletni plan, v Hrastniku pa trije že delajo za leto 1952.

Na vseh gradiliščih v državi se je začela gradbena sezona. Najboljše tekmovanje so organizirali v gradbeni industriji podjetja na Hrvatskem. S tekmovanjem in boljšim načinom dela je gradbena industrija Hrvatske izpolnila svoj trimesečni plan s 103 odst. Sedaj pa bijejo bitko za izpolnitev aprilskega plana.

letos nasuti še 50 milijonov kubičnih metrov zemlje. Vse delo bo opravila mladina. Letos bo pri nadaljnji graditvi in pri olepševanju Beograda delalo nad 30.000 mladinc. Po vsej državi se mladina prijavlja že v druge brigade. Nove brigade so prišle v večjem številu, kakor je bilo predvideno. Večina graditeljev prve skupine bo na Novem Beogradu delala 2 meseca. Brigadirji, ki delajo v Novem Beogradu, stanujejo v dveh lepo urejenih mladinskih taboriščih v bližini gradbišč. Svoja taborišča so spremenili v prav cvetlični gaj. Ovsod vidiš zastave, parole, napise, cvetje in čistoto.

Poleg objektov, ki jih je mladina začela graditi lani, je predvidena zgradnja nove beograjske koncertne dvorane in umetniškega muzeja na Tašmajdanu, kakor tudi stavbe tehnične visoke šole. Mladinci bodo pomožna delovna sila strokovnjakov ter se v skupnem delu z njimi pod njihovim vodstvom izpopolnjevali. Ustanovljenih bo več strokovnih tečajev, na katerih se bo več sto mladincev izučilo za strokovne delavce. Mladince so že oskrbeli z obutvijo in delovnimi oblekami. Za njih bodo odpri v taboriščih tudi posebne restavracije. Sedaj pripravljajo še 2 mladinski taborišči za graditelje, ki bodo prišli v prihodnjih mesecih. Taboriščni domovi kulture, z dvoranami za gledališče, kino in druge predstave bodo tudi letos središča kulturno-prosvetnega življenja mladine pri graditvi Beograda. V brigadah že zbirajo nepismene brigadirje za tečaje. Lani se je pri gradnji Beograda naučilo čitati in pisati okrog 4000 mladincev. Graditev Beograda in Novega Beograda bo tudi letos velika šola jugoslovanske mladine.

Čim več novih zdravil

Prva naoga medicinske industrije v letošnjem letu je, da začne obratovati velik industrijski paviljon za izdelovanje sulfamida. Najvažnejši uspeh te industrije pa je proizvodnja penicilina, ki so ga prav tako že začeli izdelovati v Jugoslaviji.

NOVA HIDROCENTRALA

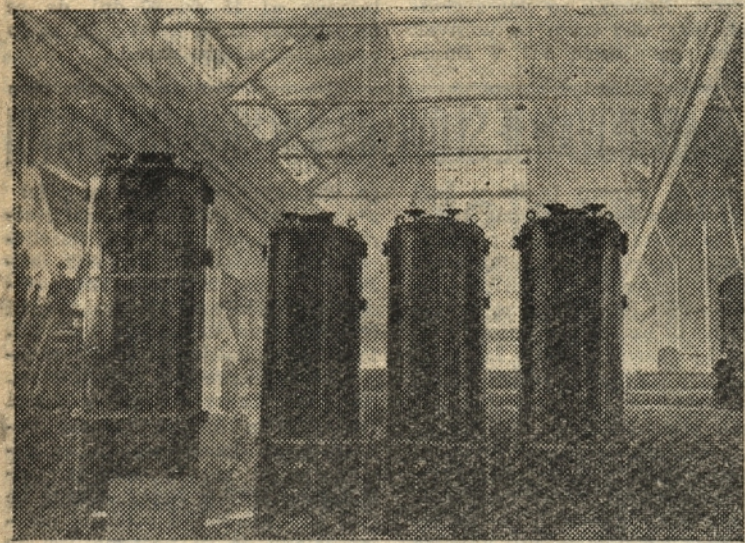
Ob vznožju planine Bjelašnice, nedaleč od Kolašina so začeli že lani prva dela pri gradnji velike hidrocentrale. Lani je delalo tukaj poleg strokovnih deavcev še pet frontnih brigad. Tudi čez zimo dela niso počivala. Zgradili so dovodni kanal, ki je dolg okrog 500 vsem težkočam v tekmovanju na m. Graditelji hidrocentrale so kljub časti volitvam in 1. maja dosegli da danes lahko že montirajo prve turbine. Končali so že montažo dveh turbin in dveh generatorjev, prav tako so tudi montirali že tlačne cevi, postavili so že tudi daljnovod od Mušaviča Rijeke čez Kolašina do Sjerogošta. Kmalu bodo začeli montažna dela na transformatorski postaji. Čez nekaj dni bodo zgradili stolpe in še več pomočnih transformatorskih postaj.

30.000 mladincev bo tudi letos gradilo in olepšavalo BEOGRAD

V Beograd — prestolnico socialistične Jugoslavije, ki je danes vsa eno samo gradbišče, je ta teden prispelo že 46 delovnih brigad z okrog 8000 mladincev. Nadaljevali bodo delo, ki ga je začela herojska jugoslovanska mladina že pred letom dni. Velika gradbišča so ponovno oživila.

Mladina gradi palačo predsedstva vlade FLRJ, ki je že pod streho. Da si jo boste laže predstavljali, vam povemo, da je v tej palači okrog 3500 prostori z nad 5000 okni. Vsa palača bo obložena z belim marmorjem, notranjost pa bo najmoderneje urejena, v palači bo okrog 60 dvigal za prevoz obiskovalcev.

Centralna avenija v Novem Beogradu bo široka nad sto metrov. Stari del mesta bo povezan z Novim Beogradom s 6 mostovi. Lani je bilo dograjenih na gradbišču Novega Beograda v 10 mesecih 3 milijone kg betonskega železa, 32 milijonov kilogramov cementa, 30 milijonov kosov opeke in 113.000 kubičnih metrov gramoza. Toda na terenu Novega Beograda je treba

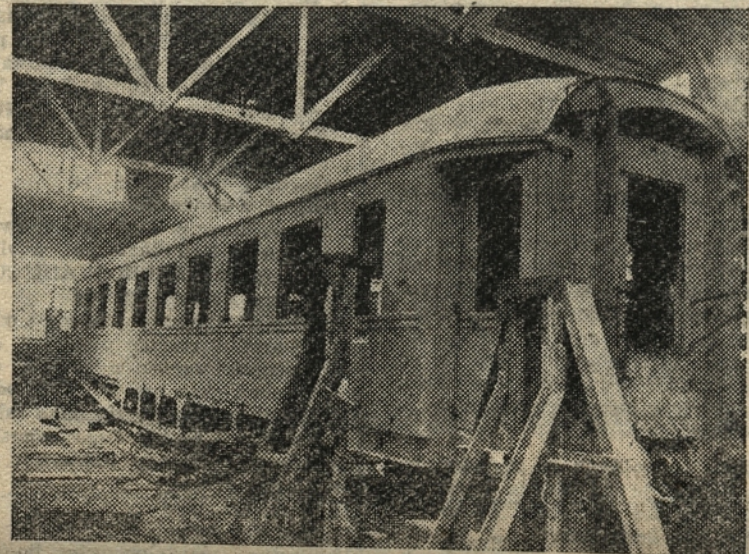
polnitvi plana. V večkem rudniku Kreka že drugi mesec 56 brigad stalno presega normo za 20 do 70 odst. 176 brigad pa izpolnjuje svoje dnevne naloge približno od 100 do 120 odst. Rudarji rudnika Zajčar so se zasluženo postavili v vrsto najboljših rudarskih delovnih kolektivov v rudniku antracita. Pred tem rodnikom stoji letos velika naloga. Povečati mora proizvodnjo v primeru z letom 1945 za 217 odst., a v primeru z letom 1946 za 117 odst. Najboljši rudarji v tem rudniku se že borijo za izpolnitev svojega povišanega plana, toda obenem so sklenili, da ga bodo izpolnili že do 29. novembra. V Titovih rudnikih v Banovičih z vsakim dnevom presegajo norme nad 100 odstotno. V rudniku v Trbovljah se ponajajo z 10 rudarji, ki so šli za zgledom Antona Zagorščaka, ki je svoj petletni plan izpolnil točno

Pet velikih stanovanjskih hiš do prvega maja

V tekmovanju na čast 1. maja so delavci gradbenega podjetja »Jablanica« v Valjevu dosegli velike uspehe. Zidarska skupina Marka Simića, ki sleherni dan presega svoje planke naloge za 50 do 60 odst. je že do 20. aprila izpolnila svoje prvomajske obveznosti. Zidarska brigada Stanimira Jeftića pa presega svoje dnevne plane za 40 do 45 odst., svoje prvomajske obveznosti pa je presegla 21. aprila. V tem podjetju dela tudi brigada mladincev Stevana Markovića, ki povprečno presega normo od 220 do 230 odst. Skupno so sklenili delavci tega podjetja, da bodo na čast 1. maja zgradili pet velikih stanovanjskih zgradb s 150 stanovanji za delavce do 1. maja.

Novi izdelki - ELEVATOR

Zemunska tovarna kmetijskih strojev »Zmaj« je začela že serijsko izdelovati elevatorje za slamo. Prototip so izdelali že v predvolivnem tekmovanju. Sedaj bodo začeli že serijsko izdelovati elevatorje. V prvi seriji jih bodo izdelali 100. Ta tovarna pa bo letos začela izdelovati še dve vrsti novih kmetijskih strojev. Zdaj se pripravljajo na serijsko proizvodnjo trizijev.

Prvo zasedanje nove Ljudske skupščine

V ponedeljek se je v glavnem mestu socialistične domovine zbrala na svoje prvo zasedanje Ljudska skupščina FLRJ, ki je bila izvoljena na splošnih volitvah 26. marca 1950. V prvi skupščini je bilo v obeh svetih 537 ljudskih poslancev, ker je bil v Zvezni svet izvoljen po en poslanec na 50.000 volivcev. V sedanjo skupščino pa je bilo izvoljenih 620 poslancev, kajti po en poslanec Zveznega sveta se je volil na 40.000 volivcev, s čimer se je število poslancev zvišalo na 83.

V novo skupščino so jugoslovanski narodi izbrali iz svoje sredine ljudi, ki jim najbolj zaupajo. Stare prekaljene borce za ljudske pravice, že iz stare Jugoslavije, prekaljene borce iz narodno-osvobodilne vojne in ljudi, ki so se najbolj izkazali pri graditvi socializma, 376 ljudskih poslancev in nosilcev spomenice iz leta 1941. V novi Ljudski skupščini niso več zastopani gospo-

dje z debelimi trebuški, ki so prišli na oblast nekda v stari Jugoslaviji z volivnimi golaži, nasprotno, v skupščini so znani borci za visoko produktivnost dela. Alija Sirotanović, ki je prvi prižgal bakljo novega socialističnega tekmovanja. V novi skupščini je zastopan tudi Anton Zagoršek, preprosti človek, toda najboljši trboveljski rudar, ki je doslej presegal vse rekorde pri kopanju premoga. V skupščini je tudi tekstilna delavka Sonja Erbežnik, ki že dolgo dela za drugo petletko, večkratni udarnik jeseniške železarne Franc Rake, številni zadržniki in mnogi drugi delovni ljudje, ki bodo skupno z najvišjimi državnimi in partijskimi voditelji, ki so prav tako izšli iz njihovih vrst vodili socialistično državo. V novi skupščini je zastopanih 32 žena, pa tudi mladina ima v skupščini svoje predstavnike.

166 milijonov 645.000 dinarjev za izboljšanje prehrane

Ljudski odbor mesta Zagreba je v letih 1948 in 1949 investiral za delo v poljedelskih podjetjih 112 milijonov 645.000 din. Letos pa bo zato rabil še nadaljnjih 54 milijonov din. Te velike investicije so vložene za ustanovitev in razširjenje ekonomij, katerih naloga je, da čim bolj založijo zagrebški trg

in izboljšajo življenjske pogoje delovnim ljudem v Zagrebu.

Petletni plan

V pristanišču v Splitu dela pri iztovarjanju in natovarjanju ladij 20 brigad, ki tekmujejo na čast 1. maja. Več brigad je dosedaj doseglo že lepe uspehe. VII. brigada, ki jo vodi Boža Muslić je izpolnila že svoj polletni plan v začetku aprila, IV. brigada Vinka Reića pa je izpolnila svoj polletni plan 7. aprila. Te dni pa bo izpolnila svoj polletni plan tudi VII. brigada, ki jo uspešno vodi Jakov Bravič.

ŠTIRI DNI PO ŠTAJERSKEM

Tovarna aluminija v Strnišču - ponos Jugoslovanskih narodov

Pljujsko polje nas je pozdravilo. Po njem se vije Drava, pljujski grad pa se razgleduje preko široke doline.

Povsod naravne krasote. Toda v Strnišču se kaže lepota tistega, kar so ustvarile človeške mišice. Ogromne železobetonske stavbe molijo v nebo. Sredi teh dvoran in stavb brnijo elektrovarilci. Titovi ljudje gradijo največjo tovarno aluminija na Balkanu in Srednji Evropi. Po deset metrov visoki kotli visijo na ogromnem železnem ogrodju. Po teh kotlih bo šel boksit skozi razne faze kuhanja in čiščenja. V drugi dvorani so kotli visoki do dvajset metrov. Montirajo jih še. Delavci vlačijo na vagončkih ukrivljene plošče, ki jih drugi zvarjajo in tako nastajajo te ogromne pošasti.

Tovarna bo pričela obratovati 1951. leta. Prvič bodo v Jugoslaviji sami pridobivali aluminij iz domačega boksita, ki ga ne bodo več izvažali, da bi uvoženi aluminij drago plačevali. Jugoslovanski narodji se hočejo osamosvojiti. Z lastnimi silami si ustvarjajo lepše življenje.

Občudovanja vredna je 240 metrov dolga dvorana, v kateri bodo na elektrolitičen način pridobivali aluminij. Dobre tri ure smo si jo ogledovali in glavni inženir nam je razlagal, koliko je bilo treba truda in znoja, preden so jo zgradili.

Dan se je nagibal k zatonu, zato smo šli v Maribor, kjer so nas čakala nova presenečenja, ki jih ustvarjajo delovne množice, katerim je samostojnost lastne domovine nad vse draga. Drugo jutro smo s člani Slovenskega narodnega gledališča, ki so gostovali v Mariboru, odšli v tovarno avtomobilov. Ta se po velikosti ne more primerjati s Strniščem. Vendar so štirje obrati, iz katerih sestoji tovarna, precej veliki. Po teh dvoranah je večji trušč, kakor v Strnišču. Vsa

tovarna je že v obratu. Pri strojih je veliko žensk. Delo je komplicirano, strožnica izdeluje tudi najmanjše dele. Nekaj sto strojev in strožnic neprestano brni. Vsakdo izgotavlja določen izdelek.

Tovarna je obstojala že med vojno. V njej so Nemci izdelovali dele za letala, sedaj pa dela avtomobile tipa »Praga 13«. Naši inženirji so popravili nekatere dele, da so sedaj mnogo boljši. Po tovarni nas je spremljal šofer, ki nam je razlagal kako izdelujejo razne dele. Zanimalo me je tudi, kakšne so podobne tovarne v svetu. Pravil mi je o nemških tovarnah, ki so podobne našim, toda mi se lahko ponasamo, ker je to prva tovarna avtomobilov v Jugoslaviji. Opazili smo, da niso vsi stroji v pogonu. Kmalu smo zvedeli, da primanjkuje specializiranih delavcev. Čeprav je malo delavcev, se neprestano borijo za izpolnitev plana in dosežajo lepe uspehe. Vsi časopisi prinašajo slike in članke o teh junakih petletke. Ogledali smo si tudi internat za učence v gospodarstvu. Je eden najmodernejših v Jugoslaviji. Gradijo tudi stanovanja za delavce, kar je dokaz, da ljudska oblast skrbi za delovnega človeka.

To naše ogledovanje je trajalo do 12. ure, popoldne pa smo šli v moderno urejeno vinsko klet, kjer imajo vse vrste štajerskih vin. Seveda nam niso pustili, da bi od tod odšli žejni, ampak so nas lepo pogostili, da smo kar veseli zapustili te prostore. Naslednje jutro smo šli na mariborski otok. V velikanem jezcu, ki zaustavlja Dravo, brnijo neprestano noč in dan turbine in generatorji. Pojo mogočno pesem dela socialističnemu človeku nove Jugoslavije.

Nato smo se peljali ob Dravi do Dravograda in Slovenigrada naprej in se vrnili po štirih dneh krasnega izleta v našo Istro.

Živela KPJ voditeljica jugoslovanskih narodov pri izgradnji socializma

Živela borba svobodoljubnih narodov sveta proti imperializmu

ZALET REVOLUCIONARNIH SIL NA DALJNEM VZHODU

Kitajska ljudska vojska na Hajnanu - Nove zmage v Vietnamu - 60.000 ljudi v borbi na Koreji

Pretekli teden so se enote kitajske ljudske vojske izkazale na otoku Hajnanu, ki šteje tri milijone prebivalcev. Izkrčalo se je 60.000 vojakov. Zavzeli so mesto Hojčev in uničili nad 15.000 nacionalistov. Ljudska vojska, kateri poveljuje general Limpiao je bila z navdušenjem sprejeta v Hojkeju, glavnem mestu na Hajnanu. 2000 partizanov, ki operirajo na otoku, se je vrnilo v sovražnikove položaje in odpira pot za prodor ljudskih čet. Po še nepotrjenih vesteh je baje Čang hajšek zapovedal svojim četam, naj zapuste otok. Vodstvo nacionalistične vojske je po morju zbežalo v Sajgon. Polom nacionalistične vojske ni presenetil nikogar, kajti korumpirana oblast, ki ni uživala zaupanja ne pri ljudstvu ne pri vojski, se pač ni mogla več držati. Z osvoboditvijo Hajnana bo osvobodjena vsa centralna in južna Kitajska. Obenem pomeni ta akcija tudi odlično preizkušnjo za bodočo invazijo na Formozo.

Dogodki zadnjih časov na Kitajskem imajo velik odnevi po kolonialnih azijskih državah. Vpliv no-

Informburo vnaša razdor v špansko protifašistično gibanje

Felix Montielo, bivši poslanec republikanske Španije in član CK španske komunistične partije, ki je podal ostavko leta 1948 zaradi nesporazuma s politiko informburoja je na tiskovni konferenci izjavil, da v krogih španske emigracije nastaja novo politično gibanje, ki želi inapraviti konec težihi krizi, ki je nastala v teh krogih po politiki informburoja. To gibanje bi moralo poživiti delovanje španskih republikancev in vsega španskega naroda proti Frankovemu režimu ter uveljaviti enotnost raznih skupin, ki predstavljajo špansko demokracijo. Glede tega je Montielo izjavil: »Nekateri španski intifrankisti ne zahtevajo več rešitve našega glavnega vprašanja, uvedbe demokracije s pomočjo jasnih sil, pač pa s pomočjo in vplivom te ali one tuje vlade.«

Govoreč o bodočem obisku anti-frankistične delegacije v Beogradu in v tako imenovanem »jugoslovanskem vprašanju« je Montielo izjavil, da razdor, ki je nastal z dnem, ko je informburo napovedal vojno Jugoslaviji ni samo spor med Partijami in državami temveč razvoj globoke in daljnosežne krize, katere bistvo morajo poznati komunisti in socialisti.

Po'eg tega pa je v Montielovih izjavah velik del članov zadnjega CK španske komunistične partije izven partije. Voditelji španske komunistične partije niso klicali tega komiteta nitj enkrat po španski državljski vojni.

Fašizem je dobil v Italiji legalno obliko

RLM, 27. — V Rimu se je ustanovila fašistična stranka pod imenom »Movimento d'Azione Nazionale-socialista« — MANS. Predsednik te stranke je fašistični poslanik A. Giovaninni. V vodstvu so še Avgusto Turati, bivši sekretar PNF za časa Mussolinija, palermški federal Cerena, reški škvarist Longo P. Nova stranka je bila že uradno priznana od vlade. Dobila je 12-milijonski kredit od raznih kapitalistov.

Torej, na žalost se v Italiji spet povračajo časi 1919 leta. Spet rasté fašizem, ki ima predvsem osvajaalne namene. Temu je kriva tudi KPI, ki ni znala v lepih trenutkih prijeti za uzdo oblast in prevrniti stari red.

ve Kitajske sega daleč od njenih meja.

Naj Indijakem polotoku se upirajo milijonske množice kmetov. Indijska vlada je bila prisiljena te dni podlati v Hajderabad svoje vojaške izvedence, med njimi glavnega tajnika vojnega ministrstva Sardara Patela, da bi napravili obrambni načrt proti temu gibanju, ki ga imenujejo »komunistično gibanje«. Ze tri tisoč vasi ima v pokrajini Madraha svojo upravo in združena gospodarstva. Vsi poljku. si vojaštva in policije, da bi zabrl upor, so propadli.

V Vjetnamu pa je ljudska vojska osvobodila obširna področja na

sektorju Ljaokaj—Madzing. Na jugu je demokratična vojska izvršila močne napade v pokrajinah Kanto, Travin, Santrong in Biehor. Vsa velika mesta v južnem Vjetnamu so obkoljena, zato je propadel načrt francoskih oblasti, da bi šla ojačanja na sever.

— o —

Tudi na južni Koreji pripravljajo partizani vrsto novih akcij in ofenziv proti vladnim silam o priliki volitev, ki bodo 30. maja 1950 Radio Pen-jang poroča, da se je v marcu udeležilo napadov in akcij proti edincam vlade južne Koreje nad 60.000 ljudi. Zaplenili so 60.000 ton riža in ga razdelili kmetom.

Sedem dni po svetu

SARAJEVO. V tem mesecu so ustanovili prvi zavod za proučevanje orientalskih ved.

SAN SALVADOR. Po volitvah, ki so bile 26., 27. in 28. marca letos, so večeraj imenovali za novega predsednika San Salvadorske republike Oskaria Razorja.

GRAZ. Med zasedanjem znane neofašistične organizacije independentistov v Leobnu na Stajerskem je prišlo do ostrih spopadov. Policija je aretirala deset oseb.

NEW YORK: Ruth Johnson, namestnica direktorja protestantske družbe »Churchian« je ob povratku iz Jugoslavije izjavila, da je v Jugoslaviji popolna svoboda veroizpovedi in da imajo jugoslovanski narodi veliko zaupanje v svojo vlado.

MOSKVA. Sovjetska nota v zvezi s tržaškim vprašanjem poučarja nespremenjeno stališče Sovjetske zveze do tega vprašanja. Sovjetska zveza se zavzema za imenovanje guvernerja.

LONDON. Ta teden je bila v Londonu ustanovna skupščina društva za jugoslovansko-britansko prijateljstvo, na kateri so izvolili izvršni odbor 20 članov. Predsednik društva je sir Henry Bambury.

SIDNEY. Tanjug javlja, da so v avstralski prestolnici ustanovili avstralsko-jugoslovansko kulturno društvo. Za predsednika so izvolili pisateljico Doro Britlesovo.

BRUXELLES. Deset tisoč razkladalcev stavka v anverskem pristanišču v znak protesta proti pošil-

ljanju ameriškega orožja in za zboljšanje plač.

NOVI DELHI. Prvega marca t. l. je šlo prebivalstvo indijske republike 347 milijonov 340 tisoč. Temu številu je treba dodati še 75 milijonov prebivalcev Pakistana in tako dobimo skupno število prebivalstva na Indijskem polotoku. Prebivalstvo narašča letno za 5 milijonov.

KAIRO. Milan Ristič je izročil kralju Faruku poverilnice jugoslovanske vlade. Ostaj bo v egiptovski prestolnici kot jugoslovanski minister.

CELOVEC 24. aprila so se vršila v Celovcu trgovinska pogajanja med gospodarsko delegacijo Jugoslavije in Avstrije za povečavo medsebojnih gospodarskih odnosov, predvsem za blagovno zamenjavo med Slovenijo in Koroško.

BUKARESTA. Uradno javljajo, da se pred vojaškim sodiščem v Bukarešti zagovarjajo tri žene in dva moška, ki so obtoženi špijonaže za zapadne sile.

TEHERAN. Protij upor, ki je nastal v mestu Solahi, je nastopilo vojaštvo, ki je streljalo na demonstrante in ubilo pet oseb.

PRAGA. Po spremembah, ki so nastale v Češko-slovaški vladi, je ministra za obrambo Ludvika Svobodo zamenjal Aleksej Cepicka, bivši sodni minister.

LONDON. Pred nedavnim je stopilo v stavko sedem tisoč pristaniških delavcev. V znak solidarnosti s tremi sindikalnimi voditelji, ki so bili lani odpušteni z dela. Stavka se je razširila tako, da sedaj stavka štirinajst tisoč pristanišnikov in pomorščakov. Paraliziranih je 115 ladij, vojaštvo pa je primorano raztovarjati pokvarljivo blago.

SOFIJA. Sodišče v Gornji Džumaji je obsodilo 12 oseb obtoženih »tituizma«, dva na doživotno ječo, enega na petnajst let ječe, druge pa na manjše kazni.

LONDON. Jugoslovanskega poslanca v Angliji Obrada Cicmila, ki je bil odpoklican v domovino, bo nadomestil dr. Brilej, namestnik jugoslovanskega zunanjega ministra.

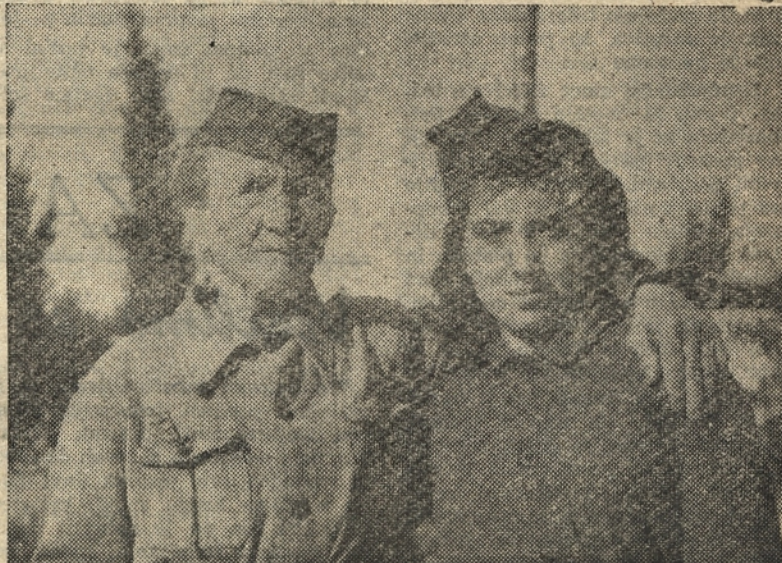
FARIZ, 27. — V izjavi, ki jo je dal Jakša Bučević, član jugoslovanske delegacije na kongresu francoskih študentov listu »Cambota«, pravi da bodo jugoslovanski študenti poslali svojo delegacijo v Prago le v primeru, če bodo lahko objavili stališče jugoslovanske mladine. Enako stališče je zavzel tudi kongres francoskih študentov.

Partizani iz Strunjana na obisku v krajih kjer so za časa NOB prelivali kri

Minulo soboto je bilo v Strunjanu že na vse zgodaj zelo živo. Bivši partizani so se odpravljali na pot v kraje, kjer so se borili z orožjem v rokah proti okupatorju ter domačim izdajalcem. Ko je avtobusni motor zabrenčal ob točno določeni uri, je bil vsakdo na svojem mestu. Ubrana partizanska pesem je močno odmevala vzdolž obale proti Kopru in naprej proti Ljubljani.

Bilo je v bližini Grčarstva, med odmorom, ko se je vdova Hrvatčeva sklonila k meni in dejala z nekoliko trepetajočim glasom: »Če bi se ustavili tudi v Žužemberku, bi morda našla možev grob. Ne bom imela miru s svojimi tremi malimi, dokler ga ne najdem. Meni se zdi, da bi lahko tamkaj pozvedeli, kje je, kako je padel...« Po mirni sem jo, rekoč, da se bomo prav gotovo vrnili tudi v Žužemberku. Tedaj se je oglasila tudi vdo-

voelektričnih naprav, hidravlične črpalke, žage jermenjače itd. Pokazal nam je da je tudi še stroje, ki niso bili še postavljeni (montirani) ter dejal, da je tovarna v izvedenih hidroelektričnih naprav, hidravlične črpalke, žage jermenjačnem porastu, da je v njej vladan kaj novega. Ta tovarna poleg dveh ostalih jamo kaže, da ima de'ovno ljudstvo FLRJ trdnj vo-ljo, da si izgradi socializem. Ogledali smo si vse večje oddeke. Neke smo opazili na železni plošči napis: »V nedeljo delamo!« Delovni človek v FLRJ ve, da se socializem ne gradi z batedami, dobro ve, da ga je treba graditi s trdnim delom. Po končanem ogledu tovarne nam je spremijevalec pokazal še tovarniško strokovno šolo, ki je bila zgrajena leta 1949. Iz LITOSTROJA smo odhajali v najboljšem razpoloženju. Imeli smo le točko čara,

PARTIZANSKA UNIFORMA Je PONOS BIVSIH BORCEV

va Petronijeva, ki je pozorno sledila razgovoru. Rekla je: »Moj mož je padel v Gorjancih. Rada bi videla njegov grob!« Odgovoril sem ji, da bomo vsi skupaj storili vse, kar je v naših močeh, da poiščemo tudi grob njenega moža. Med tovariši, ki so sedeli v bližini, se je za tem vnel razgovor o borbah, ki so jih vodili z Nemci in belogardisti v okolici Novega mesta in v Suhi Krajin. Vožnja je potekala kaj hitro. Pri Vrhniki je neki tovariš pokazal na spomenik padlim borcem, drugi pa je med tem že opozarjal tovariše, da je tovarnica usnja tik ob cesti ena izmed najlepših te vrste v FLRJ. Na novi cementni cesti je avtobus hitreje dirčal proti Ljubljani. Vzdolž ljubljanskega barja, nekje na ovinku, se je za hip pokazala bela pika, Ljubljanski grad. Oblaki tja proti Gorjenski so se lomili. Bele kape kamniških vrhov so se čudovito bleščale, ko je avtobus zdrvel čez železniško progo ter hitel skozi Vič v Ljubljano.

Ko se je avtobus ustavil pred hotelom »SLON«, smo imeli za seboj že lep ko pot. Vsem potnikom se je zdel nebotičnik zelo visok, partizan Križman, ki je bil v Ljubljani kot vojak tik pred z'omom avstrijskega cesarstva in tega mesta od tedaj ni več videl, je pripovedoval: »Ljubljana je danes čisto nekaj drugega. Tu okrog se danes nič več ne znaidemo!« Kosilo je bilo že pripravljeno in zaradi tega so razgovori o Ljubljani za trenutek ponehali. Topla jed je teknila. Ker je bilo do večera še časa, smo enoglasno sklenili, da bi bilo najlepše in pametneje, da si ogledamo LITOSTROJ. Avtobus je zdrčal na prostrano dvorišče same tovarne. Začudenje je bilo veliko. Da ima Ljubljana kaj takega, si nihče ni mislil. Spremljevalec se je ustavil skoro pri vsakem važnejšem stroju, ter povedal, zakaj se uporablja. Pokazal nam je posamezne dele proizvedenih hi-

da smo si pod Rožnikom v naglici ogledali še pionirsko železnico, ki kaže, da posveča ljudska oblast veliko pažnjo tudi najmlajšim!

Bil je že mrak, ko smo se vrnili v hotel »SLON«. Pripravljena je bila obilna večerja. Po jedi je padla odločitev: zgodaj spat, da bomo drug dan čimprej v Novem mestu. Tako je tudi bilo. Zgodaj jutraj je avtobus že drvel po dolnjiški cesti. Bele kopice hiš dolnjiških vasi, so se prelivala z belim cvetočim jablan in hrušk. Pod Radovoho vasjo smo se ustavili za nekaj časa. Gu-ma je nagačala in potrebno je bilo popravilo. Radovedni smo zeli po globeli, ki je bila vsa v cvetju. Nad cesto stoji na tistem mestu majhna hišica. Pred njo je sedel prileten možakar ter čital časopis. V želji, da bi se pogovarjali z domačini, smo se mu približali in ponudili Istrske črmine. Ni se branil. Postal je zgovoren in začel takole: »Čitam INVALIDSKI GLAS, nanj sem naročen. Od 4 sinov delajo 3 v Ljubljani, četrti je padel leta 1944. Težko mi je po njem. Bil je med prvimi partizani leta 1941.« Na naše vprašanje, kako živi, je odgovoril: »Sama sva s staro. Zda je ni, ker je šla k maši! Ze gre, že gre, tola oba se čutiva preveč sama. Rad bi šel za sinovi v Ljubljano, a ti naroj me drži v kletci. Je pač tako. Če bi bil mlaj, mislim, da ne bi bil tu, potegnili bi jo v industrijo.« Povedali smo mu, kam gremo in kod smo. Pika avtomobila nas je že klicala in morali smo odhiteti. Očita Kamin (tako se piše) nam je ne-kaikrat zamahnil z desnico v pozdrav.

Prišedši v Novo mesto, smo i kar takoj ogledali nekatere močne zanimivosti. Tov. Zamljen, ki nas je spremljal, nam je povedal, da je bila tekatilna tovarna zgrajena po osvoboditvi, da se bo proizvodnja v tovarnici igrala še močno povečala.

Nadaljevanje sledi

POSLEDICE UMIRAJOCEGA KAPITALIZMA

ZA VSAKOGAR NEKAJ

ODLOMEK IZ SPOMINOV LUKOVEGA IVANA

Sli smo domov. Traf je bil za nas pust, da, grozen nam je bil, s svojimi avtomobili, žvižgajočimi sireni, parnikov in tovarn, grozen v svojem hrumenju. V nas sta se naselila groza in strah pred bodočnostjo; bili smo kot potniki sredi oceana v viharju na ladji brez krmla, ki jo veter žene in premetava kot igračko. Sam, brez očeta. Na mater se je zrušilo breme skrbi, ki sta ga prej prenašala skupno z očetom: otrok, polje, živina. Kdo bo vse to zmožel? Mama? Mama, ki od svojega dvanaajstega leta nosi domov smardeče in zamazane cunjice tržaške gospode?

Mama je s sklonjeno glavo sedela na zibajočem parniku in naju držala pri sebi, da bi se ji ne izmuznila in morda celo padla v morje. Potniki so stopali na parnik, ki je kmalu zatulil in se pričel oddaljevati od pomoči, puščajoč za seboj cele oblake dima. Vse manjše in manjše postajajo hiše, dokler jih ne zakrije meglica, ki polni ozračje, dišeče po ozonu...

Pomladaniko sonce zakriva težki oblaki, ki obetajo nevihto. Priblazevala se je huda ura. Mornarji so prekrili palubo z nepremočljivimi plachtami. Prve debele kaplje so prišle s pišem, ki je vel s kopnega. Kmalu nato se je vsula debela toča, se škrljala po plachtah in palubi ter se kotila v morje, črno in brezdonje kot oblaki nad njim. Parnik ga je rezal in puščal za seboj belo črto in valove, ki so se pahljačasto širili na vse strani.

Mama se je stresla, ker ji je postalo hladno. Sli smo v spodnje prestore, kjer so se gnetli izletniki in se jezili na slabo vreme in nad svetom, ker bo Sv. Nikolaj mrzel in nevljudljiv. Stesnili smo se v kot, kjer je sedela nekdanja sovaščanka Angela in štela denar, ki ga je zaslužila s pranjem gosposkih cunj. »O, Marija, kako gre kaj s teboj?« je vprašala Angela in spravljala denar v prazen vrč za mleko, da je tam zvonkljal ob tresenju parnika. »Krasno do konca, prav res!« je odgovorila mama in prisledla, si popravila ruto in naju poklicala, da sva bila vedno poleg nje.

»E, kaj hočeš, tako je. Teško se boste prebijali, pa vendar ti bo šlo kot meni.« Angelin mož je odšel k vojakom že pred nekaj meseci. »Ti imaš vsaj nekaj gobcev v hlevu, polje ti je že obdelano. Jaz pa si moram reva sama služiti kruh. Letos ti bo šlo lahko, a prihodnje leto pa bo že vojne konec.« »FICCOLO« piše, da dajeta italijanska in nemška armada Rusom po nosu, pa čeprav se ti presneto branijo. Ampak po Krazu se nekaj kuha. Je zvišala glas in nadaljevala: »Pravijo, da je vse po nji ribelov. Se

ti so manikali, pa smo vsi na mestu. Bala sem, da jemljejo zemljo, da morajo ljudje jesti iz enega kotla, celo žene so skupne. Jaj meni, še to se nam manika! Ampak pridno jih love naši junaki, tako da bo kmalu izginila ta boljševiska zalega, kmalu bo izginila!« je dodala Angela z nasmehom.

Angela je bila hči vaškega trgovca, pobožnega in skopega. Bil je hinavski in podkupljiv. S staro avstrijsko oblastjo se je dobro razumel. Ko je za časa prve svetovne vojne videl, da gre ta oblast k vragu v gorste in da bo nas najbrže dobila Italija v svoje roke, je kmalu povlekel z italijanskimi liberalci v Trstu, ter poslal svojega sina, ki ga je vzgojil po svoje, kot prostovoljca v italijansko vojsko. Ljudje so oduševljeni gledali pisano, vendar si več niso upali. Svojo Angelo, ki jo je povila druga žena, ker mu je prva umrla za jetiliko v vojnem času, je poslal v laške šole, da bi postala učiteljica. Mladi razvajenki niso ugajale šol-

ske klopi in je kmalu izstopila. Ko je prišla v zrelo leta, je svoj značaj nekoliko spremenila. Za moža je vzela nekega delavca iz mesta. Nekaj šolskih let je napravilo iz nje navdušeno in celo zagrizeno Lahinjno, da je zasovražila svoj rod. Slepota je verovala, kar je trobental »PICCOLO« in njemu podobni listi, ki jih je prav rada prebrala.

Ker so njenega moža vtaknili v vojaško uniformo, si je morala sama služiti svoj kruh kot perica. Obenem je bila ponosna, da se njen mož bori v največji armadi sveta. Domačo govorico je bila popolnoma pozabila in se niti ni trudila, da bi jo ohranila, nasprotno, materinskega jezika se je celo sramovala, zato je tudi ob tej priliki govorila v precej dobro priučeni italijanščini. Skratka, bila je zaslepljena potujčenka.

»E, žalostno je žalostno,« je v rpačeni italijanščini govorila mama. »Mož trpi s sotrpini, kdo ve, kod po barakah in se boji, da jih vsak trenutek kdo napade in po-

kolje kot govedo. Tukaj se ti mučiš in potiš z živino ali z zemljo, za krilo pa te vlečejo otroci. Kakor bi na njem nosila vse smrtnne grehe sveta. Res lepo življenje me čaka,« je z vzdihom dodala. Čez čas je nadaljevala: »Ampak povej, mi ti, ki bereš časopise, saj veš, da na kmetih ni časa za take reči, zakaj vse to? Ali so potrebne vojne? Ko otroke vzgojiš, ko si se zanje potila od trenutka, ko si stopila od otarja, ti jih vzamejo ravno takrat, ko upaš, da ti bodo v podporo, ravno takrat jih pošljejo v klavnice. Če se iz njih vrnejo, pridejo bočehavi, jetični, pohabljeni, da niso več za nobeno rabo. Povej, zakaj vse to? Zakaj ne živimo v miru in se ljubimo med seboj? Povej!« Zadnje stavke je izrekla ukazovalno, glasno, da so se ljudje začudeni ozirali kdo kriči z bolestnim obrazom. Stiskala in vila je roke, da so škripale v zapetju. S strahom sva gledala mater, moj brat in jaz. Angela se je nekoliko stresla, prav tako pogledala šibko žensko poleg sebe, ki jo je mučila črna prihodnost.

Z. VATOVEC

Nadaljevanje prihodnjič

V IZOLI

Izolski osliček z doma gre čez griček, ozka je stezica, ki po njej stopica siv, strpljiv in moder; sonce žge in peče veter od nikoder dvigniti se neče. Vstric oslička striček z doma gre čez griček; pipo ima v ustih, v glavi snuje misli: Morje so nam vzeli, z morjem smo živeli, vsi bi zanj umrli!

Logične posledice

Fraga je lepo mesto in tudi vreme je tam skoraj vedno krasno.

No, in Pražani kar sredi lepega dne, ko ni niti oblaka na nebu, nosijo dežnike!

Slučajno pride nekega dne Jugoslovan v Prago in ti dežniki pri lepem vremenu mu ne gredo v glavo in se jim naravno čudi, zato vpraša debelušnega gospoda:

»Oprostite, zakaj pa imate dežnike pri tako lepem vremenu?« Debeluh ostrmi in ga začuden gleda, nato odgovori: »Ali ne veste, da v Moskvi že dva dni dežuje?«

ZA NAŠE PIONIRJE

Veselimo se prvega maja

Vse delovne množice sveta se z velikim veseljem pripravljajo na svoj tradicionalni praznik dela. Zato, da v nekaterih državah delavec ni svoboden, svoj praznik slavi plačo v ožjem krogu svojih prijateljev. Pri nas pa je delavcu dana vsa možnost izživiljanja, njemu se pridružujejo vse ostale delovne množice, ter se vesele prvega maja.

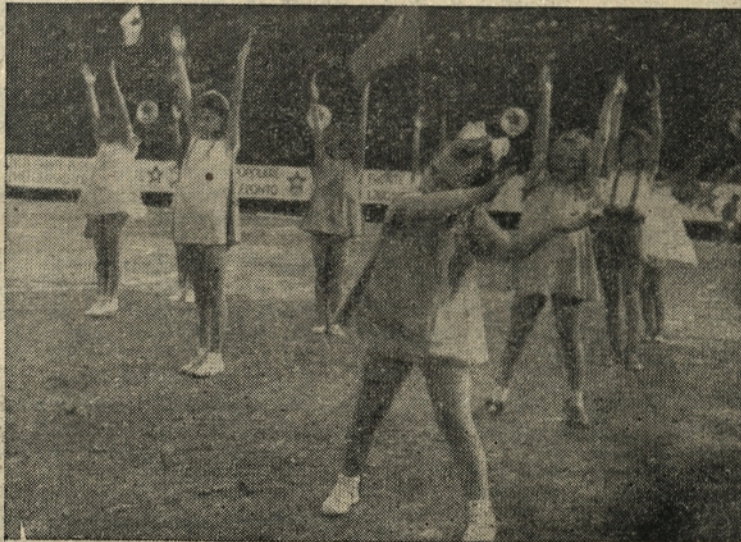
Ze sama narava okiti vse s svežostjo, ter si prizadeva, da je prvi maj čim bolj svečan. Toda tudi pridne roke bodo pripomogle k lepšemu praznovanju tega dne. V dvo-mesečnem prvomajskem tekmovalstvu smo si tudi pionirji iz Babičev zadali delo, ki bo izpolnjeno na čast prvega maja. Naša šola je bila silno zapuščenca, saj fašistični učitelji niso imeli pri nas sreče, da bi kaj izvedli.

Tako smo se marljivo lotili dela, prekopali šolsko dvorišče, ga splanirali ter navozili dobro zemljo a ureditev zelenjadnega vrta in dveh svetličnih gred. Pred šolo smo posadili štiri sadna drevesa. Vse to daje šoli lep izgled že sedaj, še lepše pa bo ko bo vse ozelenelo. Da ohranimo nasade pred mimoidočo

živino, pripravljamo že kole za ograditev šolskega vrta. Pri našem delu nam znatno pripomore naša obdelovalna zadruga, ki nam je dala na razpolago gnoj, orodje in kole za ograjo. Če nas vreme ne bo

preveč oviralo, bodo 1. maja na ograji zaplapolale zastave v znak našega veselja. Ob misli, da bomo še na stara leta lahko ogledovali delo, ki smo ga kot pionirji opravili na čast 1. maja, nam ni žal 462 udarniških ur.

Pridno se pripravljamo za telovadni nastop, saj se prav vsi učimo telovadbe. V šolo pridno hodimo,

1. MAJA BODO NASTOPILI

Nadaljevanje

»Obisk, o katerem govori tovariš Tito v tem in drugih pismih, je prihod sovjetskih letala. Kar zadeva razglas, o katerem so nam iz Moskve predlagali, naj ga naslovimo na evropske narode, je tu besedilo brzjavke, s katero so nam 13. februarja iz Moskve predlagali, naj ga sestavimo:

Zeleti bi bilo, da bi Vrhovni štab partizanov v imenu jugoslovanskega ljudstva nastopil s kratkim razglasom na narode okupiranih držav, zlasti Češkoslovaške in Francije. V tem razglasu naj bi Vrhovni štab opozoril na to, kako se bori vaše ljudstvo za svobodo in neodvisnost, in apeliral na te narode, naj ne izdelujejo vojnih potrebščin in naj ne dajejo krvavega Hitlerju živih in surovin, naj na vse mogoče načine dezorganizirajo njegov vojni stroj, razvijajo partizansko gibanje proti okupatorju in z vsemi silami izvojujejo popoln poraz smrtnega sovražnika vseh evropskih narodov, nemškega fašističnega imperializma. Takšen

MOŠA PIJADE

Bajka o Sovjetski pomoči za vstajo v Jugoslaviji

razglas bi lahko mi v tisku in preko radija kar najbolj razširilo. Spo-ročite vaše mnenje.

Tovariš Tito je odgovoril, da predlog sprejemamo in pozdravljamo. Njegova brzjavka z dne 3. februarja se je glasila:

Prejeli smo vašo brzjavko z dne 13. II. 1942. Pozdravljamo vaš predlog, da bi objavili razglas v imenu našega Vrhovnega štaba partizan- ske in prostovoljske vojske Jugos- lavije. Objavite ta razglas tudi ra- dio-brzjavno v jugoslovanskem in angleškem jeziku, da bo priobčen v našem jeziku in tisku.

Kakšna je bila zgodovina tega razgasa, bomo videli pozneje. Tu pa lahko zastavimo samo eno vprašanje: mar ta brzjavka ne dokazuje, da so v Moskvi takrat, sredi februarja 1942, menili, da je naša borba takšen moralni faktor v boju

proti Hitlerju, da lahko od našega Vrhovnega štaba zahtevajo moralno pomoč v obliki razgasa našega Vrhovnega štaba na evropske narode?

Na Zabajak sem se napolil v navsem prepričanju, da bom že 23. februarja sprejel sovjetska letala. Ko pa sem čez nekaj dni ugotovil, da jih ni, sem bil v pismih, ki sem jih pisal tov. Titu nestrpen. Zato mi je tov. Tito 5. marca pisal:

Verjamem, da si nestrpen, ker zaman čakaš, moraš pa razumeti, da boš moral še precej dolgo čakati. To ne gre tako lahko. Danes sem bil zopet ugriral pri Dedu in upam, da bom kmalu prejel zadovoljiv odgovor.

Naj te ne vznemirja, da boš moral še čakati.

In 14. marca mi je tov. Tito pisal:

Potrpi še malo, ker vendarle upam, da bodo prispela.

POJASNILO O NASI TAKTIKI

Tu bom navedel neko brzjavko, ki je bila poslana tov. Titu iz Moskve dne 5. marca, čeprav se na prvi pogled zdi, da ni v nobeni zvezi s pomočjo, ki naj bi jo poslali z letali:

Ko človek pregleduje vse vaše informacije, dobi vtis, da prišasi Anglije in jugoslovanske vlade z določeno (upravičenostjo) sumnič- jo, da dobiva partizansko gibanje komunističen značaj in da se usmerja k sovjetizaciji Jugoslavije.

Zakaj pa vam je bilo na primer potrebno formirati posebno pioletansko brigado? Saj je vendar se- daj osnovna in neposredna naloga v tem, da se združijo vsi protihitlerjevski elementi, da razbijemo

okupatorje in izvojujemo nacionalno osvoboditev.

Kako naj si razlagamo dejstvo, da lahko prišasi Anglije formirajo oborožene enote proti partizanskim odredom? Mar razen komunistov in njihovih simpatizerjev ni drugih ju- goslovanskih patriotov, s katerimi bi se lahko skupaj borili proti oku- patorju?

Teško se je strinjati s tem, da držita London in jugoslovanska vlada z okupatorji. Tu mora biti velik nesporazum. Nujno vas prosimo, da dobro premislite vso vašo tehniko in delovanje in da preverite, ali ste sami storili vse, kar je mogoče, da bi upotavili resnično in enotno nacionalno fronto vseh sovražnikov Hitlerja in Mussolinija v Jugosla- viji, da se izpolni skupna naloga — da izženemo osvajalce, če pa tega niste storili, nujno ukrenite vse pō- trebno in nas obvestite.

V odgovor na neko moje pismo mi je tovariš Tito 11. marca, ne- kaj dni potem, ko je prejel to brz- javko, pisal:

Nadaljevanje prihodnjič

»ISTRSKI TEDNIK« NAŠEMU KMETU

Naloge kmečkega združništva

V kmečko združništvo ne spadajo samo kmečke delovne zadruge, ki se še vedno bavijo s trgovino in oskrbujejo naše vasi z vsem potrebnim za prehrano, kakor tudi za poljedelstvo.

Kmečke delovne zadruge so zadruge višjega tipa, ki se nadejajo delijo na štiri tipe. Druga vrsta zadruge so pa zadruge nižjega tipa, pri katerih je še kolikor toliko dobiček gibalno sredstvo. Tudi te zadruge prihajajo polagoma k višjim oblikam združništva. Od čisto trgovske ustanove, se te zadruge preobrazujejo potom svojih raznovrstnih gospodarstev v višje tipe združništva. Prehod je pri njih počasnejši.

Kmečka nabavno-prodajna zadruga ima brezštevne možnosti razvoja v raznih smereh kmečkega gospodarstva. Kmečka delovna zadruga posluje kot enotno kmečko gospodarstvo večjega obsega, dočim so gospodarstva v kmečkih nabavno-prodajnih zdruinah ločena po svojih ciljih in celo po razvojnih stopnjah. Kmečka nabavno-prodajna zadruga, ki ji je glavni cilj zaaganje podeželskega prebivalstva z različnimi potrebščinami, se ne more neposredno posvetiti čisto kmetijski gospodarstvu, marveč ga mora voditi radi boljšega pregleda in nadzorstva po sektorjih odnoano odsekih.

Tako ima Kmečka nabavno-prodajna zadruga odsek za kmetijstvo odnoano obdelovanje zemlje, odsek za rejo goveje živine, za prašičje-rejo, za perutnino, odsek za šivilje, za mizarje itd. z odgovarjajočimi delavnicami, hlevi, svinjaki, traktorskimi postajami, čebelorejo, mle-karno, vinako kmetijo itd.

Te vrste zadrug v svojih odsekih uvažajo specializacijo oseba in ga pripravljajo na prehod v zadruge višjega tipa. Obenem te zadruge pripravljajo tudi fonde. Kar se tega tiče, je njih delo konstruktivno, je pa prepočasno in ideološko pomanjkljivo, ker ni dovolj časa za ideološko preusmerjanje in izgradnjo.

Vendar stremi ena kot druga vrsta kmečkega združništva za tem, da izboljša življensko raven našega kmeta in obenem izboljša naše kmečko gospodarstvo, kar je najpozitivnejše. Je pa to velika naloga, posebno pri nas, kjer je kmetijstvo na še dokaj primitivni stopnji in ni še dospelo do takozvanega kulturnega obdelovanja zemlje, predvsem pa ne sadjarstva, ki bi pri nas bilo lahko največji vir dohodkov za kmetijsko gospodarstvo. Prav tako se posveča premalo pažnje povztninam, posebno v onih krajih, kjer so dani pogoji za to.

Je pa pri Kmečkih nabavno-prodajnih zdruinah še preveč ukoreninjena miselnost trgovanja in pre-malo one socializacije kmečkega gospodarstva. Opažamo, da imamo ponekod radi pomanjkanja delovne sile, neobdelana polja, za katera se nobeden ne zmeni, najmanj pa zadruge v dotičnem kraju, tudi če je bila na to opozorjena. To je pripisati predvsem nemarnosti odgovornih činiteljev pri zdruini, ki čakajo samo na to, kar jim bo prinesel odkup ali kaka druga vrsta trgovine, da se bodo pred članstvom na dan obnega zbora lahko pohvalili, koliko dobička so imeli več kot njihovi predniki. To pa zato, ker na obnih zbilih ne dajejo obračuna tudi o svojem socialnogospodarskem delovanju, ker se na

PRI NAS NI BREZPOSEBNOSTI

Poleg 300 delavcev, ki so potrebni, za obnovo ščoveljskega rudnika, jih je neobhodno potrebnih še 1.700 na gradbenem področju dela.

obnih zbilih teh zadrug ne obravnavajo gospodarski načrti kraja, marveč se hiti s prečitanjem bilance in računom izgube in dobička in z izglasovanjem razrešnice. Obni zbiri Kmečkih zadrug bi morali biti neke vrste gospodarski parlament dotičnega kraja, kjer naj bi se obravnavala vsa gospodarska vprašanja in sestavljali gospodarski načrti za bodočnost.

Gospodarski problem našega kmetijstva bomo rešili samo na ta način, da bomo čisto o njem razpravljali in sprejemali obvezne zaključke, ki se bodo morali v določeni dobi izvršiti. Vse to pa mora iziti na pobudo samih kmetovalcev, ki sami najbolj poznajo svoje probleme. Če jih ne bodo zmogli sami izvršiti, jih bodo znali vsaj nakazati. Nadalje pa bo dolžnost strokovnjakov, da jih izvršijo kakor in kjer koli bo treba.

Kako bomo izvajali odkup v našem okraju

Obnova gospodarstva na območju kopskega okraja je nujno zahtevala tudi spremembo v kmetijski proizvodnji, da se razne nedonose kulture sčasoma odpravijo, na teh površinah zemlje pa zaradi donosnejše kulture, po katerih je povpraševanje na domačih in na tujih tržiščih.

V preteklih letih se je na tem področju bavilo več raznih odkupovalcev z odkupom, kateri pa niso imeli pravičnega razumevanja do posameznih kmetovalcev, temveč so stremeli za tem, da so dobili čim večje količine po nizkih cenah, prodajali pa so jih po visokih cenah, tako da so si ustvarjali dobiček na račun teh kmetov.

V letošnjem letu pa je odkupna mreža preurejena, odpravljeno je vsako prekupevanje z blagom. Celotne odkupne naloge so prevzele Kmetijske nabavno-prodajne zadruge, katere so najbolj poznane s proizvodnjo pri posameznih kmetovalcih. Te zadruge so pripravile že vsa potrebna sredstva za prevzem raznih pokvarljivih pridelkov. Ker bodo vse odkupljene količine prevzemale pooblašena podjetja in sicer Fruktus za sadje in zelenjavo, Prerad za živino, prašiče, maščobo, olje in žitarice, podjetje Mleko za vse mlečne izdelke, mleko in jajca, podjetje Vino za žganje, vino in grozdje (za predelavo v vino), so tudi dostavila potrebne embalaže vsem zdruinam. Kmetijske nabavno-prodajne zadruge predstavljajo na vasi edino po-

oblaščen odkupni organ, kateri je odgovoren za pravično politiko odkupa, na drugi strani pa za izvršitev plana, ki so ga prejele vse zadruge, kakor tudi KLO-ji.

Kmetovalci lahko prodajo vse svoje pridelke po vezanih cenah po odločbi o nakupu raznih industrijskih in prehrabnih artiklov, do predpisanega roka, vse ostale količine pa morajo zadruge izplačevati po prostih cenah. Ker je odločba stopila v veljavo že v tem mesecu, nekateri kmetovalci, ki nimajo na razpolago zadostno količino bonov lahko sklepajo s pooblašeno zadrugo pogodbo o prodaji kmetijskih pridelkov, za katere dobijo lahko 40 odst. vrednosti predjem v bonih, seveda to pa ne sme presegati predpisane količine.

Kmetijsko obdelovalne zadruge so že sklenile pogodbe s pooblašnimi podjetji, in bodo prodale vse prate viške istim razdelitvenim podjetjem.

Za pravično urejevanje je nujna dnevna delovna evidenca, katero bodo posamezne KNPZ vodile po obrazcu, ki je za to predpisan. Zato je potrebno, da se pozanima celotni upravni odbor zadruge, kakor tudi KLO in na ta način ustvari pregled časovne realizacije odkupnih planov.

Odkupne cene se bodo določale dnevno po radiu in pismeno vsem zdruinam od strani OZPZ, zato je treba pri sklepanju pogodb jemati povprečne lanske cene.

nove sorte graha kot n. pr. Lincoln, Maji provençal, Cudo Kelvedon. Do sedaj se te sorte zelo dobro razvijajo. Pozneje bomo poročali bolj obširno o njih. Ugotovili bomo med novimi in domačimi sortami najboljše ker seme graha moramo v bodoče pridelati doma, ne samo za naše potrebe, temveč tudi za izvoz.

V polnem razmahu je saditev zgodnjega zelja, paradižnika in paprike. Na Kmetijski šoli, v Portorožu in pri Komunalnem podjetju »Mirna« imate na razpolago na tisoče sadik raznih povztnin. Plan setve je postavljen. Podnebne razmere so idealne in zato bomo napeli vse sile za realizacijo plana. Namesto nedonosnih kultur kot je n. pr. koruza, bomo sadili paradižnik povsod, kjer je zemlja zanj primerna.

Krompir je skoraj v celoti posajen. Ponekod je že v cvetju. Če ravno se bujno razvija, je vendar se opaziti povsod znake degeneracije. Da se ta bolezen ne širi še dalje z njive na njivo, moramo pravočasno s klički zaznamovati vse okužene grmiče, katere bomo morali pri obiranju pridelka takoj ločiti od zdravih ali kar je najbolj priporočljivo, vse okužene grmiče moramo čimprej izkopati in uporabiti. Vendar problem degeneracije

Obdelovalna zadruga Babiči od ustanovitve do danes

Se niti osemnajst mesecev življenja nima za seboj in vendar je danes že zelo močno socialistično gospodarstvo. Ni nastalo samo, ustvarila sta ga trdna volja in vera v boljšo bodočnost združnikov — Babičanov. Ob ustanovitvi zadruge je bilo le osemnajst kmetov, ki so otopili na pot združništva, prepričani v zmago. Vedeli so že tedaj, da ne bodo zlahka premagovali ovir pa niso klonili.

Zadruga je zrastle iz revnih kmetov, ki niso imeli ne kmetijskega orodja, ne vprežne živine, kar jim je bilo glavna ovira. Treba se je bilo naučiti skupnega obdelovanja in uravljanja velikega gospodarstva. Vsak je bil navažen delati le na svojem posestvu, kjer je opravljal sam vse panoge kmetijstva in živinoreje. V zadrugi pa je bilo treba pričeti drugače. Ravno pri tem so se pojavile težkoče. Ob začetku so imeli razdeljeno delo le na dve panogi in sicer na poljedelstvo in živinorejsko. Na polju so delali vsi skupaj brez kake razporeditve po skupinah dela. Ta način dela ni rodil nobenih uspehov. Zdržniki so se trudili, da bi odkrili boljše. Na številnih sestankih so se razgovarjali o tem. Našli so boljše pot. Vso delovno silo, ki je v zadrugi, so razporedili v skupine po pet ljudi. Po tem razporedu so združniki mnogo lažje delali. Pri opravljanju živine so bile največje težkoče. Prej je vseh osemnajst kmetov redilo svoj rep v hlevu po svoje, osemnajst žena je v hlevu negovalo in pitalo.

Ko so ustanovili zadrugo, se je pojavilo v hlevih nad štirideset glav živine, ki je ni opravlja več toliko delavcev, ampak samo pet do sedem oseb in to so bili po večini starejši ljudje in žene. Živina ni bila več deležna tiste skrbi, kakor prej v domačem hlevu. Nekdo je živino pasel, drugi krmil, tretji pa molzel krave. Imela je več opravnikov, ki včasih ni nobeden prav

skrbel zanjo. Začela je hujšati. Delo je bila temu kriva tudi slaba krma. Toda živino je bilo treba izboljšati. Uvedli so novo organizacijo dela. Sedaj ima vsak določeno število živine, ki ji krmi, doguje in molze. Za to delo je odgovoren pred zborom združnikov. Ta način dela se je seveda kar dobro obnesel, uspehi so bili vidni.

Letos mora zadruga Babiči kakor tudi ostale zadruge saditi več zelenjave za naše industrijske centre. Napačno bi bilo, če bi pozabili omeniti, da gradijo letos združniki Babičev hlev za šestdeset glav živine.

NEKAJ NASVETOV o vzgoji paradižnikov

Vsakemu naprednemu kmetovalcu je znano, da smo si v enoletnem planu zastavili velike naloge prav glede saditve paradižnika. Domača in tuja tržišča zahtevajo velike količine te povztnine. Z namenom, da čim bolj dvignemo produkcijo, je ljudska oblast razpisala nagrade v obliki dodeljevanja sladkorja, mila in moke vsem pridelovalcem, ki bodo posadili s paradižnikom določeno površino preko tiste, ki je določena v planu. Vemo, da večina naših kmetov pozna pravičen način saditve in oskrbovanja te rastline vendar ne bo odveč če podamo nekaj navodil in nasvetov.

Ne bomo govorili o vzgoji sadik, ker je že prepozno in z druge strani si lahko kmetje, ki jih niso sami doma sejali, lahko nabavijo na Kmetijski šoli, v Portorožu pri KLO ali pri Komunalnem podjetju »Mirna« v dolini Mirne.

Zdrave in dobro razvite sadike presajamo po možnosti z malo zemlje pri koreninah na stalno mesto v razdalji 60 do 70 cm sadike od sadike in 1 m vrsto od vrste. Pregosta saditve ni priporočljiva, ker potem težko obdelujemo zemljo in obiramo sadeže. Kole postavimo pred sajenjem. Sadike sadimo vedno na zunanji strani kolov. Kole povežemo med seboj z vrbovimi mladnicami, sadike h kolom pa z rafijo. Takoj po saditvi pustimo pri vsaki sadiki majhno kotanico za zalivanje sadik v primeru suše. V sušnem vremenu moramo zalivati dokler se rastlina ne vkorenini.

Da nam paradižnik ne zdivia, odstranjujemo poganjke, ki ne služijo za podaljšanje rastline. Pri tem moramo paziti, da ne pustimo preveč poganjkov. Zadostuje, če pustimo dva, največ tri močne poganjke.

Dobro vemo, da ravno s pridelki paradižnika odnašamo iz njiv večje količine hranilnih snovi, katere moramo vrniti zemlji v obliki gnojil. Paradižnik sadimo na dobro pognojeno zemljo. Če uporabljamo v črni saditve gnoj, na to dobro zrej in prepekel. Zelo priporočljivo je gnojiti paradižniku s kompostom. Ni priporočljivo gnojiti tej rastlini s svežim gnojem, ker ga sadike ne izkoriščajo v celoti, z druge strani je nevarno, da ravno sveži gnoj povzroča gnitje korenin. Od umetnih gnojil lahko uporabimo superfosfat (30 kg na 1000 kv. metrov), amon sulfat ali nitrate (15 do 20 kg na 1000 kv. m) in kalijevo sol (10 do 15 kg na 1000 kv. m).

Paradižnik napada posebno v vlažnih letih peronospora (Phytophthora infestans). Ta bolezen, ki je zelo podobna peronospori na vini trti, napada tudi krompir. Zbiramo jo s škropljenjem z 1 do 2 odstotno raztopino modre galice in apna kot za škropljenje trt. Skroplimo 2 do 4krat na leto, kar je odvisno od vremenskih razmer.

Dr. J.

Kako kaže letina

(Stanje posevkov v aprilu)

Deževje v drugi polovici tega meseca je zelo dobro vplivalo na razvoj rastlin. Dobro so se obrasli travniki in deteljišča. Problem krme ne bo letos tako pereč kot lanske leto. Razveseljivo je dejstvo, da so naši kmetje letos posejali več detelje in lucerne kot lani, tako, da je ponekod zmanjkalo semen. Seme lucerne in detelje si bomo letos sami doma preskrbeli. Izvrstno so uspeli poskusi s setvijo travnih mešanic za zeleno gnojenje v Rasadniku Celega pri Novemgradu (spomladanska grašica in bela lupina.) Škoda, da smo letos ostali le pri poskusih.

Žitarice so se bujno razvile. Mentana je že izven nevarnosti, da bi ji škodovala suša. Opažamo pa, da so jo kljub vsem našim nasvetom in navodilom skoro povsod sejali prepozno. Tako sejana pšenica ne more nikdar razviti klasa. Stebla ostanejo šibka. Do njih ne prodre svetloba in rada poležejo, posebno če je vreme vlažno, kot je ravno letos. Lahko zaključimo s starim pregovorom, da kdor seje prepozno, žanje slamo namesto zrnja.

Grah se prav dobro razvija. Na trgu smo imeli že prejšnji teden prvi pridelke te naše znane in cenjene povztnine. Letos smo uvedli

ŽIVELA ENOTNOST DELOVNEGA LJUDSTVA, MESTA IN VASI

FIZKULTURA

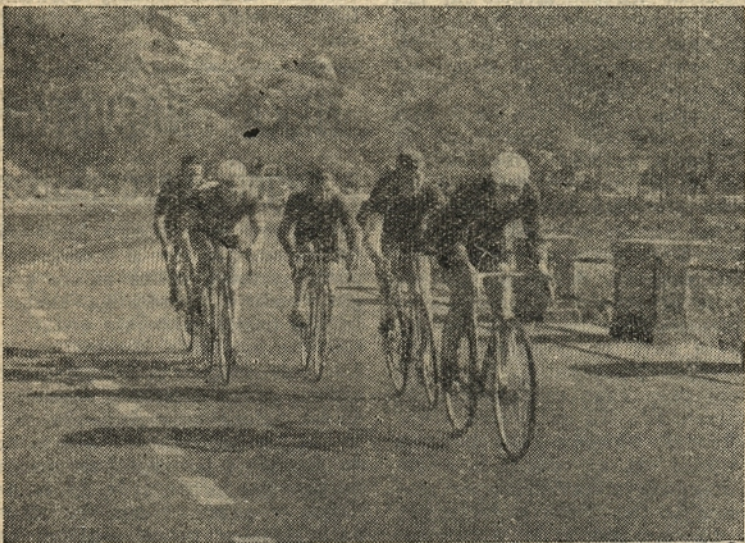
COLJA OD S.Š.D. „PROLETER“ IZ KOPRA zmagovalec internacionalne kolesarske dirke

V okviru prvomajskih praznov se je vršila 22. in 23. ttn. mednarodna kolesarska dirka za »Pokal I. maja« v dveh etapah. Poleg tržaških so sodelovali tudi kolesarji iz Italije, Avstrije in Jugoslavije.

Ze prva etapa Trst-Koper je pokazala, da so naši kolesarji enakovredni tudi najboljšim inozemskim. Fontanot in Colja, zmagovalca etap in polednji tudi dirke, sta dokaz, da je pri nas kolesarski šport dosegel že visoko razvojno stopnjo, tem je Colja od SSD Proleter iz

Trsta ni uspelo, ker ta ni dovolj svojo hitro in enakomerno vožnjo, da bi se mu približali, temveč je začel še povečati.

Po vseh vaseh in naseljih so ga prebivalci navdušeno pozdravljali. Na cilj, ki je bil postavljen v ulici Rossetti v Trstu, je tako dospel zmagovalec sam. Jutranja njegova izjava je torej postala dejstvo. Kronometristi so ugotovili, da je razlika med njim in drugimi 13'28". S tem je Colja od SSD Proleter iz

kažti do peti na cilj pred Malabrocca, Locatellijem in Strajnom pomeni biti res kolesar mednarodnega menila.

V prvi etapi iz Trsta do Umaga še ni bilo razvidno, kdo bo zmagovalec prve etape, ker so bili še vsi najboljši tekmovalci skupaj. Zaradi defekta pa, ki sta ga imela po Umagu Colja in Malabrocca, je pričela postajati dirka živahnejša. Do cilja pred stadionom v Kopru so prvi privozili Fontanot, Locatelli in Folak.

Po 1'25" so dospeli na cilj Malabrocca, Coretti in Strajn. Za njimi pa Colja, Poredski, Todorović in drugi.

Ko smo drugi dan v Portorožu čakali na štart druge etape, smo bili prepričani, da se bo osredotočila borba za osvojitve prvega mesta le na one tri kolesarje, ki so v prvi etapi skupaj dospeli na cilj in si zagotovili preko 1 minuto razlike.

Pred pričetkom smo se približali Colji, ki nam je nazaj na rekel, naj pripravimo dva tubolarja, ker se bo on že takoj v začetku izdvojil iz grupe in nadaljeval sam do cilja. Te njegove besede so se nam zdele lahkomišelnice, a kdor Coljo pozna, je vedel, da to ni baharija. In tako je tudi bilo. V Sežano je došel za sedem minut pred drugo skupino, v kateri so bili vsi najmočnejši.

V Razdrtem, ko se je razdalja povečala že na preko enajst minut, so se od grupe odtrgali Fontanot, Strajn, Locatelli in Hammerl z namenom, da dohitijo Coljo. To pa

Kopra, zmagal v drugi etapi in si osvojil tudi prvo mesto v končnem plasmanu. Za njim so privozili ostali v naslednjem vrstnem redu: Locatelli, Fontanot, Strajn, Malabrocca, Javernik, Brajko, Coretti itd.

Naši kolesarji so se tudi v Ljubljani dobro uvrstili

V nedeljo se je vršila v Ljubljani kolesarska tekma, pri kateri so sodelovali tudi člani koprškega Proleterja, ki so se še kar dobro uvrstili v zelo močni konkurenci.

V seniorski dirki, na progi 96 km, je Siročič Julij došel četrty, Rinaldi Divo pa šesti. Smola je imel pa Lonzari Pietro, ki je bil do nekaj kilometrov pred ciljem v skupini treh kolesarjev, ki so vodili za dobrih 15 minut pred drugo skupino, ker mu je na nekem ovinku zdrsnilo, da je padel in se poškodoval, radi česar ni mogel več nadaljevati.

V NEDELJO PA BODO TEKMOVALI V BEOGRADU

V tekmi, rezervirani za juniorje je Brajnik došel osmi, še ne štiri najhitrejši Dagri iz Izole pa deseti.

V nedeljo bodo kolesarji Proleterja s Coljo na čelu šli tekmovali v Beograd, kjer se bo vršila mednarodna trietapna dirka s štartom in ciljem v Beogradu.

Zelimo jim čim večjih uspehov in ključno Colji: Zopet kot v nedeljo!

PROLETER-DRAVA 1-2

Zanogometno prvenstvo I. ligo LR Slovenije je v nedeljo odigral koprski Proleter tekmo z Dravo iz Ptuj. Kljub temu, da je bila premoč, posebno v drugem polčasu, vedno na strani Proleterja, mu ni uspelo odločiti tekmo v svojo korist, tako da se je končala z zmago Ptujčanov z rezultatom 2:1.

Tudi mladinsko moštvo Proleterja je v nedeljo nastopilo v Ljubljani proti Železničarju, ki je zaslužen zmagalo z visokim rezultatom 4:0. To je prvi poraz mladinskega moštva Proleterja, ki je dosedaj v treh tekmah zmagal, eno izenačil, nedeljsko pa izgubil.

Jugoslovansko prvenstvo

Najbolj zanimiva tekma jugoslovanskega nogometnega prvenstva je bila v nedeljo v Beogradu med Rdečo Zvezdo in splitskim Hajdukom, ker oba tekmeča vodita in nista dosedaj še izgubila nobene tekme. Tudi nedeljski izid ni izpremenil stanja, ker je tekma končala z rezultatom 2:2. Danes ima največje izgleda za osvojitve jugoslovanskega prvenstva splitski Hajduk, kajti od desetih tekem, ki jih mora še odigrati, jih bo devet odigral na domačem igrišču v Splitu.

V II. ligi pa je presenetljiv rezultat v Ljubljani, kjer je domači Odred zmagal proti Napredku, ki je vodil na čelu lestvice, z visokim rezultatom 7:0.

— o —

I. Liga

Naša knila-Spartak 2:1
Dinamo-Lokomotiva 1:1
Metalac-Sarajevo 0:0
Partizan-Budučnost 4:2
Crvena zvezda-Hajduk 2:2

Radio Jugoslovanska cona Trsta

Sporod oddaj od 30. 4. do 3. 5.

Poročila v slovenščini vsak dan ob 7,00 (ob nedeljah ob 7,30) 13,00, 19,30 in 23,05.

Poročila v italijanščini vsak dan ob 6,45 (ob nedeljah ob 7,15) 12,45, 19,45 in 23,00.

Poročila v hrvaščini vsak dan ob 18,45.

Pregled tiska v slovenščini vsak dan ob 14,45.

Pregled tiska v italijanščini vsak dan ob 14,30.

Politične aktualnosti v italijanščini vsak turek, sredo, četrtek in petek ob 17,30.

Vsak dan od 6,30 do 6,45 in od 7,15 do 7,30 (ob nedeljah od 7,00 do 7,15 in od 7,45 do 8,15) jutranja glasba.

NEDELJA, 30. aprila 1960

8,15 Operne uverture 9,00 Kmetijska ura (slov.) 9,30 Kmetijska ura (ital.) 10,00 Folklorna glasba 10,45 Oddaja za Buščinu (hrv.) 11,15 Slavni solisti pred mikrofonom 11,45 Našim ženam (slov.) 12: Glasba po željah (slov.) 13,15 Dvork: Slovanski plesi 13,30 Pionirska ura (slov.) 14,00 Glasba po željah (ital.) 17,00 Oddaja za podeželje (slov.) Pojejo »Fantje s Krasa« 19,45 Poje mladinski zbor Slovenske filharmonije 20,45 Politični pregled (ital.) 21,00 Vesela ura (ital.) 22,00 Sportni pregled (ital.) 22,15 Iz opernega sveta.

PONEDELJEK, 1. maja 1960:

8,00 Prvi maj — delavski praznik (ital.) 8,30 Prvi maj v pesmi in prozi (slov.) 9,00 Partizanski prvi maj (hrv.) 9,15 Orkestralna glasba 10,00 Trst 1945 leta (slov.) 10,30 Zborovska glasba 11,00 Prvi maj po svetu (ital.) 11,45 Naša mladina 12,00 Koncertna glasba 13,15 Narodne pesmi raznih narodov — 13,45 Nastanek delavske himne (ital.) 14,00 Pomlad v glasbi 16,00 Pogovor v dialektu 16,15 Sportni pregled 16,30 Simfonični plesi 17,00 Mučeniški iz Čikaga (ital.) 17,15 18,00 Vladimir Nazor: Veli Jože (hrv.) 18,30 Komorni zbor poje hrvaške in srbske narodne pesmi 20: Branislav Nušić: Sumljiva oseba, naluša igra (slov.) 21,00 Pojejo italijanski operni pevci 21,15 Literar-

ŠTAFETA IZ KOPRA BO PONESLA M. TITU POZDRAV IZ JADRANA

Jugoslovanski narodi in ljudstvo našega okrožja bodo praznovali 25. maja rojstni dan velikega učitelja — voditelja ljubljene maršala Tita. Po vseh republikah Jugoslavije tekmujejo delavci vseh strok in si zadajajo razne obveznosti, da bodo praznovali ta veliki dan na največjačnejši način. Delovno ljudstvo Istrskega okrožja ne

zaostaja pri izpolnjevanju svojih nalog, ker hoče praznovati ta praznik kakor jugoslovanski narodi.

Dne 16. maja bo krenila iz Debelega rta štafeta »Pozdrav Jadranu«, ki bo nesla maršalu Titu pozdrave in čestitke prebivalstva iz obale Jadranskega morja od Trsta do Dubrovnika. Štafeto bodo prenašali čolni in si jo bodo zamenjali v vsakem obalnem mestecu.

PRIREDITEV V SEMEDELJ

Dne 30. aprila ob 17. uri priredi Slovensko Prosvetno društvo v Semedeli v okviru prvomajskih prireditev. Na programu so deklaracije, enodejanka in pevske točke. Po prireditvi bo ljudsko ranjanje.

Preskrbljeno je za dobro pijačo in bogat buffet. Priporočamo se za obilno udeležbo. Začetek ob 17. uri

Denarnica ji je zmanjkala

Tov. Dora Gregorič je danes v jutranjih urah pustila v Slovenskem dijaškem domu na hodniškem obešalniku plašč, v katerem je imela denarnico. Naenkrat je Dora opazila, da denarnice z vsemi listinami, osebno izkaznico in 2000 din, ni več. Najditelja ali norčavega tatuta prosi tov. Dora naj listnico prinese na upravo Dijaškega doma, kjer bo zato tudi nagraden.

verza (ital.) 18,15 Igrajo godalni orkestri 20,00 Opera

SREDA, 3. maja 1960:

13,15 Pevski koncert basista Korosca Vladka, nato lahka glasba 13,45 Gospodarski pregled (ital.) 14,00 Igra veseli kvintet 17,45 Italijanske vesele popevke 18,00 Z našim ljudstvom (ital.) 18,15 Mozart: Simfonijski v g-molu 19,45 Liszt: Fre-ludiji 20,00 Pojejo slovenski kvinteti in kvarteti 20,30 Radijski obzornik 1960 (ital.) 20,45 Debussyjeve klavirske skladbe 21,00 Slušna igra (slov.) 22,00 Iz življenja jugoslovanskih narodov (slov.)

Kmetijski svetovalec odgovarja

VZRASANJE: Naša zadruga je dobila večjo količino »Sulikola«. Pravijo, da ta prah lahko nadomesti žveplo pri žveplanju trt. Odgovarja resnici, da majhna količina tega preparata lahko nadomesti žveplo?

ODGOVOR: »Sulikol« je žvepleni preparat, ki lahko nadomesti žveplo vsaj v primerih, dokler so podnebne razmere takšne, da ni nevarnosti močnega napada plesni (oidija). Sulikol je topljiv v vodi in se na ta način bolj pravilno razprši po trtnem listju. Uporabljamo ga na sledeči način:

Normalno pripravljene raztopine modre galice in apna dodamo določeno količino »Sulikola«, ki ga poprej raztopimo v nekaj litrih vode. Na 100 litrov raztopine modre galice vzamemo 250 do 300 g »Sulikola«. S pravilno uporabo Sulikola lahko prihranimo dosti večje količine žvepla, z druge strani pa ker ga uporabljamo skupno z modro galico (pri uničevanju peronospore) si prihranimo dosti delovnega časa. Lahko rečemo, da z uporabo »Sulikola« ubijemo z enim udarcem dve muhi.

VPRASANJE: Letos se je pojavila po lucerni posebna plevelna rastlina, ki je omrežila skoraj polovico rive in uničila cel pridelek. Letos ponovno opažam razvoj te

škodljivke. Kako se uniči to nadlogo?

ODGOVOR: Lucerna je napadla »deteljina predenica« (cuscuta) rastlina, ki jo pristejamo k tako imenovanim zajedalkam (parazitom). To je rastlina, ki s svojimi koreninami izsesava sok naših najboljših krmnih rastlin, detelje in lucerne, da te oslabijo in se končno počušijo. Če pravočasno ne posežemo vmes, nam lahko uniči ta zajedalka ves pridelek. Seme predenice pride na njivo večinoma z okuženim semenom detelj ali pa z gnojem. Na gnoj pride seme predenice neposredno iz hleva, v katerem krmijo živino z okuženo deteljo ali lucerno ali pa jo kar žival, krmljena s semenom te zajedalke, prenaša na travnike in njive. Seme predenice ne izgubi namreč kaljivosti niti če ga žival prebavi.

Proti predenici je borba res težavna. Najboljše je, da kupimo za neslajivo očiščeno deteljino seme. V slučaju, da se pojavi na njivi, moramo napadeno mesto takoj pokosit ter pokoseno deteljo na mestu pokiti s petrolejem in zažgati. Predenico uničimo lahko tudi na ta način, da napadeno deteljišče pokosimo in travo polijemo s 18 do 20 odstotno raztopino zelene galice (zeleni vedriol — solfato di ferro).

Dr. J.

RAPREZENTANCA CONE B: Raprezentanca cone A 4-1

V nedeljo sta se srečali nogometni reprezentanci obeh con tržaškega ozemlja v Trstu, da bi do končno bilo razvidno, kdo je močnejši.

Zahluženo so zmagali nogometaši jugoslovanske cone, ki so se uveljavili z boljšo in tehnično dovršeno igro. Zmagal, ki je že itak visoka, bi prav gotovo bila še večja, da ne bi bil sodnik prisiljen za-

ključiti tekme že ob koncu prvega polčasa zaradi slabega igrišča, ki je bilo neprimerno radj dežja.

Moštvi sta nastopili v tehle postavah: Cone B: Moscolin, Scherl, Gianni, Combario, Parentin, Apollonio, Fantini, Ulegrai, De Grassi, Zetto, Colomban, Cone A: Pishjut-ta, Velusai, Scapin, Forperati, Car-mi, Scherlayai, Corsini, Buie, Stabile, Ermari in Krečić. — Sodnik Framarini iz Trsta.